ROK XXXVIII. NUMER 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 kwietnia 1934 r.

UWAGA!

Do niniejszego numeru dołącza się blankiet nadawczy Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych Komitetu Okręgowego we Lwowie Nr. 501.800, celem wykorzystania przy przesyłce pieniężnej.

TREŚĆ:

1.

XI Tydzień L. O. P. P.

Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 13-go marca 1934 roku.
Nr. I. Pol. 724/34.

Nr. O. 6474/34. Wzorem lat ubiegłych Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „XI Tydzień L. O. P. P." w dniach od 10-go do 17-go maja włącznie.

W związku z tem, — z uwagi na doniosłe znaczenie państwowe Ligi, zalecam współudział nauczycielstwa i młodzieży szkolnej w akcji „XI Tygodnia L. O. P. P.".

Jednocześnie w szkołach winny odbyć się pogadanki o ważności lotnictwa i obrony przeciwlotniczo - gazowej dla bezpieczeństwa Państwa, jednakże bez uszczerbku dla normalnego toku zajęć.

Minister: (—) *Jędrzejewicz,* wr.

2.

Zasiłek wyrównawczy dla prowizorycznych funkcjonarjuszów państwowych.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6-go marca 1934 roku.
Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165.

Na podstawie art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) zarządza się co następuje:

§ 1. Przez płacę netto, o której mowa w § 63 ust. (4) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19-go grudnia 1933 roku o zasadach zaszeregowania funkcjonarjuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781), rozumie się w odniesieniu do prowizorycznych funkcjonarjuszów państwowych, objętych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20-go stycznia 1934 roku o zaopatrzeniu emerytalnem prowizorycznych funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 64) — uposażenie, jakie przysługiwało tym funkcjonarjuszom w dniu 1-go stycznia 1934 roku wraz z dodatkiem regulacyjnym, ekonomicznym, mieszkaniowym, kresowym, wyrównawczym, funkcyjnym, służbowym i innym stałym dodatkiem miesięcznym, po potrąceniu podatku dochodowego, składki ubezpieczeniowej, uiszczanej przez funkcjonarjusza i opłaty na Fundusz Pracy.

§ 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym ministrom.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go kwietnia 1934 roku.

Prezes Rady Ministrów: (—) *J. Jędrzejewicz.*
Minister Skarbu: (—) *Wł. Zawadzki.*

3.

Zgłaszanie praw emerytalnych z tytułu służby w państwach zaborczych.

Zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27-go grudnia 1933 r. Nr. L. P. 20191/33.

Nr. B. P. 55030/33. W związku z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 12-go kwietnia 1933 roku L. D. I. 19025/Em/33 w sprawie art. 4 ustawy z dnia 18-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239), podanym do wiadomości okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 54 z dnia 19-go kwietnia 1933 r. (BP. 3294/33 [1]), Ministerstwo w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 27-go grudnia 1933 roku L. D. I. 94648/Em/33) wyjaśnia, celem usunięcia ewentualnych wątpliwości, że zgodnie z powołanym wyżej art. 4 oraz § 1 części I wspomnianego okólnika Ministerstwa Skarbu obowiązkowi zgłoszenia podlegają okresy państwowej służby zaborczej, za które opłacono w swoim czasie składki emerytalne, oraz okresy służby wojskowej w b. państwach zaborczych, podlegające zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl przepisów emerytalnych tych państw, a więc okresy służby zaborczej zaliczalne do wysługi emerytalnej na zasadzie art. 81 ust. 1, i art. 84 ustawy emerytalnej z dnia 11-go grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42 z 1931 r., poz. 380).

Nie podlega natomiast obowiązkowi zgłoszenia zawodowa praca nauczycielska w polskich szkołach prywatnych w b. zaborze rosyjskim, zaliczona już do wysługi emerytalnej na podstawie ustępu ostatniego powołanego wyżej art. 81 decyzją Ministra W. R. i O. P. oraz praca zawodowa wogóle, zaliczona przez komisję weryfikacyjną do wysługi lat na zasadzie ustaw uposażeniowych z dnia 13-go lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 429 do 436), a zaliczalna do wysługi emerytalnej w myśl postanowień art. 97 powołanej ustawy emerytalnej z dnia 11-go grudnia 1923 r.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 204—210.

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.* wr.

4.

Organizacja roku szkolnego 1934/35 w publicznych szkołach powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 31 z dnia 10 marca 1934 r. (II. P-1865/34) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 24).

W związku z organizacją roku szkolnego 1934/35 w szkolnictwie powszechnem zarządzam, co następuje:

I. 1. W myśl postanowień art. 7 ust. 1 ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r. rocznikiem wstępującym do szkoły powszechnej w r. 1934 będzie na terenie całego Państwa rocznik 1927.

2. Dotychczasowe rygory związane z niespełnianiem obowiązku szkolnego pozostają aż do odwołania bez zmiany.

3. Nowe programy nauczania, które będą ogłoszone w odpowiednim czasie, będą obowiązywały w oddziale I, II, III, V i V.

4. W szkołach 3 i 4 klasowych względnie o 3 i 4 nauczycielach nie będzie VII-go oddziału, a przeznaczeni do tego oddziału uczniowie pozostaną jeszcze rok w oddziale VI-ym z zapewnieniem po jego pomyślnem ukończeniu uprawnień, jakieby im dawało ukończenie oddziału VII-go.

5. Szkół, które w bieżącym 1933/34 roku szkolnym są szkołami o 3 nauczycielach, nie wolno na rok szkolny 1934/35 przekształcać na szkoły o 2 nauczycielach.

6. W szkołach wydziałowych podlegają likwidacji w roku szkolnym 1934/35 klasy III-cie.

II. 1. W roku szk. 1934/35 będzie obowiązywał ogłoszony rozporządzeniem z 21-go listopada 1933 roku Nr. I. Pr. 4053/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 195 [1]) Statut publicznych szkół powszechnych 7-letnich z wyłączeniem §§ 8, 9, 10, 77 — 80, 87 i 91 oraz z dostosowanemi do stanu przejściowego w r. szk. 1934/35 następującemi uwagami:

a) w związku z § 5 należy koedukację wprowadzać stopniowo,

b) w związku z § 6 zauważa się, że w roku szkolnym 1934/35 istnieć będą jeszcze szkoły 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7-klasowe względnie szkoły o 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7 lub więcej nauczycielach. Poza wyjątkami przewidzianemi w niniejszym okólniku — przepisy Statutu, odnoszące się do szkół I stopnia mają zastosowanie do szkół 1 i 2-klasowych, względnie do szkół o 1 i 2 nauczycielach, odnoszące się do szkół II stopnia mają zastosowanie do szkół 3 i 4-klasowych, względnie do szkół o 3 i 4 nauczycielach, przepisy zaś odnoszące się do szkół III stopnia mają zastosowanie do szkół 5, 6 i 7-klasowych względnie do szkół o 5, 6 i 7 lub więcej nauczycielach.

c) w związku z § 7 szkoły, mające więcej niż 14 oddziałów, ulegać winny stopniowemu, w zależności od warunków etatowych i lokalnych, zmniejszeniu liczby oddziałów do ilości określonej w Statucie.

d) § 15. Godzina lekcyjna trwa w szkołach, w których nauka odbywa się w oddziałach połączonych (przyczem nie należy tu uwzględniać szkół z łączeniem oddziałów jedynie na naukę religji, śpiewu lub ćwiczeń cielesnych), 50 minut, w szkołach innych 45 minut.

Wobec wejścia w życie Statutu należy baczyć, by jego wprowadzenie dokonywało się stopniowo i bez wywoływania gwałtownych wstrząsów w dotychczasowej organizacji i w życiu szkolnem, zwracając uwagę przedewszystkiem na należyte przygotowanie potrzebnej podstawy dla nowych warunków pracy.

2. Co do szczegółów wyjaśnia Ministerstwo:

a) Wszędzie, gdzie Statut wymienia osobne przepisy (§ 11 a, 55 a, 85 ust. 5) lub gdzie one okazałyby się potrzebne, należy do odwołania stosować obecne przepisy względnie dotychczasową praktykę.

b) Realizując § 5 Statutu, należy zwrócić baczną uwagę na zapewnienie odpowiednich warunków dla wprowadzenia koedukacji (właściwe przystosowanie lokalu szkoły, właściwy skład grona nauczycielskiego). Koedukację należy wprowadzać przedewszystkiem w tych wypadkach w których uzyskuje się przez to oszczędności etatowe. oraz w tych miejscowościach, w których młodzież przechodzi ze szkół powszechnych do koedukacyjnych szkół średnich. Wprowadzenie koedukacji może nastąpić

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 498.

w jednym roku równocześnie tylko w zakresie pierwszych czterech oddziałów, do oddziałów wyższych zaś (V — VII) dopiero w następnych latach stopniowo po jednym oddziale w każdym roku.

Nie należy pozwalać na dzielenie niższych oddziałów według płci i komasowanie w latach następnych w oddziały koedukacyjne.

c) W r. szk. 1934/5 wolno korzystać z przewidzianych w § 11 b i 56 możliwości podziału oddziałów na grupy tylko w wypadkach wyjątkowych, o ile wymaga tego bezwarunkowo wzgląd na skuteczność nauczania.

d) § 13 odnosić się będzie — do czasu uregulowania tej sprawy — tylko co do szkół, w których obchodzi się święta według jednego wyznania lub obrządku.

e) § 14 —aż do czasu uregulowania sprawy — nie stosuje się do szkół, świętujących obok niedzieli i sabat.

f) § 24 nakładający na nauczyciela obowiązek przygotowania się do pracy, obejmuje oczywiście i stałe przygotowywanie się na każdą lekcję, co jednak wcale nie jest jednoznaczne z wymaganiem piśmiennego opracowywania t. zw. konspektów lekcyjnych, których — poza egzaminem praktycznym — wymagać nie należy. Brak pisemnego przygotowania się do lekcji nie może być wysuwany jako zarzut w stosunku do nauczyciela, który poza tem wykazuje dostateczne przygotowanie do lekcji.

g) § 57 w ust. 2-im wskazuje na potrzebę takiego zorganizowania pracy szkolnej, by w oddziałach wyższych (V — VII) powierzać nauczanie pokrewnych przedmiotów (t. zw. grup przedmiotów) jednemu nauczycielowi, co w znacznym stopniu ułatwi realizację przepisanej przez program korelacji. Pamiętać też należy o właściwem użyciu nauczycieli, posiadających specjalne kwalifikacje (W. K. N., Instytut i t. p.).

h) Przepisy § 92 i 93, łączące się z § 48, nie mogą wogóle być odrazu wprowadzone w życie. Tembardziej zaś obecne warunki wymagają rozłożenia na szereg lat realizacji podanych tam norm, które nie powinny być zbyt rygorystycznie stosowane. Wprowadzenie ich będzie zależało w znacznym stopniu od lokalnych warunków poszczególnych szkół, od ilości uczniów, wielkości izb szkolnych i t. d., przyczem obowiązuje jednak, oczywiście w granicach możliwości, ściśle równomierne — zwłaszcza pod względem obciążenia nauczycieli liczbą uczniów — traktowanie szkół wszystkich od 1-o do 7-o klasowych względnie od szkół o jednym do szkół o siedmiu i więcej nauczycielach — bez żadnego specjalnego wyróżniania którejś z tych kategoryj. Zwrócić należy uwagę inspektorom szkolnym, że odchylenia od norm przewidzianych w § 93 Statutu dopuszczalne są jedynie w wyjątkowych wypadkach.

Pamiętać przytem należy, że § 40 Statutu nakłada na szkołę obowiązek zapewnienia wyników nauczania i wychowania. Przepis ten obowiązuje bezwzględnie w warunkach Statutem określonych i przewidzianych. Jeśli zaś nauczyciel osiąga przepisane wyniki w warunkach gorszych od statutowych, zwłaszcza pod względem ilości uczniów, należy mu to poczytać za wynik szczególnej gorliwości i uwzględniać zawsze przy ocenie jego pracy i wartości. Niezależnie od tego należy dążyć do stopniowego zbliżenia warunków rzeczywistych pracy wszystkich szkół do warunków przewidzianych w Statucie i do zapewnienia realizacji przepisanych wyników.

III. 1. Należy zwrócić uwagę, że podstawą przydziału odpowiedniej ilości sił nauczycielskich do poszczególnych szkół powinna być liczba uczniów, pobierających naukę w szkole, a nie liczba dzieci w wieku obowiązku szkolnego, należących do obwodu danej szkoły.

W związku z tem należy wszędzie, gdzie liczba uczniów w bieżącym roku szkolnym nie odpowiada normom § 92 Statutu (t. zn. gdzie liczba nauczycieli jest wyższa od odpowiadającej im liczby uczniów) — zmniejszyć liczbę nauczycieli przez dostosowanie jej do norm § 92 Statutu. Od powyższego można odstąpić tylko wówczas, gdy realnie przewidywany na r. 1934/35 przyrost uczniów danej szkoły w całej pełni usprawiedliwia pozostawienie nauczyciela (li).

W niektórych wypadkach pozwoli to przesunąć etaty nauczycielskie ze szkół o mniejszej ilości uczniów do szkół nadmiernie obciążonych na terenie poszczególnych obwodów szkolnych i całego okręgu szkolnego.

2. W sprawie organizacji publicznych szkół powszechnych i oddziałów specjalnych dla umysłowo upośledzonych, moralnie zaniedbanych, głuchoniemych i niewidomych, należy się trzymać wskazówek, udzielonych poszczególnym kuratorjum w r. szk. 1933/34.

Aczkolwiek brak jeszcze programów nauczania, zatwierdzonych przez Ministerstwo wyłącznie dla szkół specjalnych różnych typów, należy jednak zwrócić baczniejszą niż dotąd uwagę, by w szkołach tych, zwłaszcza dla niewidomych, moralnie zaniedbanych i głuchoniemych, wyraźniej stosowano zasadnicze wymagania nowych programów szkół normalnych przy zrozumiałem uwzględnieniu różnic. dyktowanych jakością czy stopniem anormalności uczniów. Wymagało to będzie oczywiście częstszych wizytacyj tych szkół i intensywniejszej opieki nad ich nauczycielami.

W związku z tem Ministerstwo zwraca uwagę na konieczność stopniowej, rychłej jednak wymiany nauczycieli niekwalifikowanych w tych szkołach i oddziałach i zastępowania ich absolwentami Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, tembardziej, że w szkołach tych jest zatrudniona dotychczas znaczna liczba nauczycieli, nie posiadających kwalifikacyj do nauczania w takich zakładach. Łączy się z tem konieczność spożytkowania sił, pracujących obecnie w szkołach normalnych.

3. Doświadczenie dotychczasowe wskazuje. że praktykanci spełniają ważną rolę w realizacji powszechnego nauczania, zatrudnienie ich bowiem pozwala nietylko zorganizować lepiej naukę w szkołach, w których są oni zatrudnieni, lecz niejednokrotnie i zwolnić w tych szkołach etaty dla zużytkowania ich w innych szkołach.

Liczba praktykantów w poszczególnych okręgach winna być naogół większa od dotychczasowej i zasadniczo zbliżona do liczby normalnego odpływu rocznego nauczycieli ze szkół w danym okręgu szkolnym, w żadnym wypadku jednak nie powinna przekraczać tej ilości, jakiej bez żadnej wątpliwości w granicach tego samego okręgu szkolnego można po roku praktyki zapewnić posady, przyczem należy zostawić pewną ilość posad dla nauczycieli z poza grona praktykantów.

Zatrudniając praktykantów, należy się jednak liczyć z koniecznością zapewnienia im dobrego kierownictwa i należytej opieki. Praktykanci nie powinni być zatrudniani w szkołach o jednym lub dwóch nauczycielach.

Kuratorja winny się liczyć, że szczególnie w większych miastach część sił nauczycielskich stale będzie zastępowana praktykantami. a zaj-

mowane dotychczas etaty będą mogły być spożytkowane na innych terenach. W ten sposób zasadniczo każda szkoła w mieście może mieć przynajmniej jedno stałe miejsce, zajmowane corocznie przez innego praktykanta, inne zaś mogą, zależnie od warunków osobistych kandydata na praktykanta (możność utrzymania się), być miejscami niestałemi dla odbywania praktyki.

W związku z powyższemi możliwościami należy przewidywać ewentualność przesunięcia pewnej ilości etatów nauczycielskich na rok szkolny 1934/35 z jednych okręgów szkolnych do innych, w których realizacja powszechnego nauczania i osiągnięcie dostatecznych wyników pracy uczniów napotyka na szczególne trudności.

4. Przydział kredytów zostanie uskuteczniony osobnem pismem.

5. Przy organizacji nowego roku szkolnego 1934/35 należy wziąć pod uwagę wszystkie możliwości, wysunięte w niniejszym okólniku. Poza tem obowiązują wskazania, zawarte w instrukcji organizacyjnej na r. szk. 1933/34, dołączonej do okólnika Nr. 39 z dnia 30-go marca 1933 r. Nr. II P. 1611/33[1]), a dotyczące kolejności przyjmowania dzieci do pierwszych oddziałów, należytego wyzyskania sił nauczycielskich oraz akcji w sprawie izb szkolnych.

IV. 1. Przy organizacji pracy w r. szk. 1934/35 głównym czynnikiem, na który obok ilości izb lekcyjnych i ilości uczniów, faktycznie do szkoły uczęszczających, należy kłaść nacisk, jest ogólna ilość nauczycieli, a raczej ogólna ilość lekcyjnych godzin nauczycielskich, jakiemi dana szkoła rozporządza, bez względu na to, czy są to godziny kierowników, nauczycieli etatowych, kontraktowych, płatnych od godzin, bezpłatnych praktykantów względnie godziny nadliczbowe.

2. Przez szkołę powszechną o 6 nauczycielach rozumie się szkołę, rozporządzającą 184 lub 170 godzinami nauczycielskiemi, przez szkołę o 5 nauczycielach szkołę, rozporządzającą 154 godzinami nauczycielskiemi, szkoła o 4 nauczycielach rozporządza 126 lub 114 godzinami nauczycielskiemi, szkoła o 3 nauczycielach rozporządza 96 lub 94 godzinami, szkoła o 2 nauczycielach ma 64 lub 58 godzin, szkoła zaś o 1 nauczycielu ma 34 godzin; oczywiście nie bierze się przytem pod uwagę zupełnie godzin dodatkowych, które mogą być potrzebne dla zorganizowania równolegle nauki religji różnych wyznań lub obrządków.

3. Szkoły, wymienione poniżej pod A, winny stosować, zależnie od liczby nauczycieli, względnie rozporządzalnych godzin nauczycielskich, plany, ustalone poniżej, przytem wybór jednego z warjantów, gdy ich jest dwa lub trzy, zależy od warunków, w szczególności od liczby uczniów w poszczególnych oddziałach i wielkości izby.

4. Jeżeli konieczność tworzenia oddziałów równoległych uniemożliwia stosowanie w całości i bez zmian podanego warjantu planu godzin dla całej szkoły, dozwala się wyjątkowo:

a) W szkołach o 7 nauczycielach stosować bądź we wszystkich bądź w niektórych oddziałach plany godzin, przewidziane dla analogicznych oddziałów szkół o 6 lub 5 nauczycielach.

b) Wszkołach o 6 nauczycielach stosować we wszystkich lub niektórych oddziałach plany godzin, przewidziane dla analogicznych oddziałów szkoły o 5 nauczycielach.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 125.

c) W szkołach o 4 nauczycielach stosować: 1) w pewnych oddziałach plany godzin według jednego, w innych według innego warjantu dla szkoły o 4 nauczycielach, 2) stosować we wszystkich lub niektórych oddziałach plany godzin, przewidziane w jednym z warjantów dla szkoły o 3 nauczycielach.

d) W szkołach o 3 nauczycielach stosować w pewnych oddziałach plany godzin według jednego, w innych — według innego warjantu dla szkoły o 3 nauczycielach.

5. Żadne redukcje w liczbach godzin nie są dopuszczalne. W związku z tem przestaje obowiązywać zarządzenie z dnia 19-go marca 1931 roku Nr. II. 6291/31 [1]) oraz wszystkie następne zarządzenia, na niem się opierające.

6. Ponieważ, organizując rok szkolny 1934/35, opieramy się już wyłącznie na faktycznej ilości uczniów mimo, iż obowiązująca jeszcze ustawa z dnia 17-go lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) bierze za podstawę ilość dzieci w wieku obowiązku szkolnego, nie należy w żadnym wypadku zmieniać dotychczasowych orzeczeń organizacyjnych poszczególnych szkół. Formalnie zatem pozostaną one niezmienione do czasu wydania osobnego w tej sprawie zarządzenia.

V. W roku szkolnym 1934/35 obowiązywać będą następujące plany godzin:

A. Szkoły powszechne z polskim językiem nauczania.

Szkoły o jednym nauczycielu.

PRZEDMIOTY	Oddziały			
	I	II	III	IV
Religja	2		1 + 1	1 + 1
Język polski	4 + 3	3 + 4	3 + 4	3 + 3
Historja	—	—	—	1 + 1
Geografja i nauka o przyrodzie	—	—	2 + 1	2 + 1
Arytmetyka z geometrją	2 + 2	2 + 2	2 + 2	2 + 1
Rysunki i zajęcia praktyczne	1		1 c 1	1 c
Śpiew i ćwiczenia cielesne	1		1	
Liczba godzin ucznia	15	15	19	19
Liczba godzin nauczyciela	15		19	
	34			

Razem 30 godzin etatowych + 4 nadliczbowe.
Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielsnych.

---

[1]) Okólnik Kur. O. S. Lw. z dnia 28 marca 1931 r. I. 9754/31 w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nieogłoszony.

Wymiar ogólny czasu, przeznaczony na rysunki i zajęcia praktyczne, należy dzielić na połowy; podobnież wymiar czasu, przeznaczony na śpiew i ćwiczenia cielesne.

Oddziały I i II uczą się łącznie, tworząc jeden komplet, tak samo III z IV-tym tworzą drugi komplet, przytem w zakresie języka polskiego i arytmetyki w oddziałach I i II, religji, języka polskiego, geografji z nauką o przyrodzie, arytmetyki z geometrją w oddziałach III i IV-tym i historji w oddziale IV występują godziny nauki głośnej (pierwsze składniki) i nauki cichej (drugie składniki).

Nauka cicha (c) występuje również w oddziale III i IV w zakresie rysunku i zajęć praktycznych.

W oddziałach I i II praca jest tak zorganizowana, że jednocześnie może odbywać się nauka głośna i nauka cicha tego samego przedmiotu: 4 godziny nauki głośnej języka polskiego w oddziale I są jednocześnie dla oddziału II godzinami nauki cichej tego przedmiotu, 3 pozostałe godziny są wypełnione pracą głośną oddziału II, a cichą I. Podobnie odpowiadają sobie godziny głośnej i cichej nauki arytmetyki.

W komplecie złożonym z oddziału III i IV jednoczesność nauki tych samych przedmiotów nie może być zawsze zachowana. Zgodnie jednak z § 53 Statutu szkół powszechnych należy dążyć, aby w tych granicach na jakie plan pozwala, przedmiot jednoczesnej nauki był ten sam.

Rozwiązać to zagadnienie można np. w sposób następujący:

a) nauka głośna i cicha religji zawsze jednocześnie;

b) 3 godziny głośnej nauki języka polskiego w oddziale III przypadają jednocześnie z godzinami nauki cichej tego przedmiotu w oddziale IV, natomiast w czasie 4 godzin nauki cichej w oddziale III oddział IV ma 3 godziny nauki głośnej języka polskiego, 1 historji;

c) 1 godzina głośnej nauki geografji z przyrodoznawstwem w oddziale III odbywa się równocześnie z nauką cichą rysunku lub zajęć praktycznych w oddziale IV, i nawzajem 1 godzina głośnej nauki geografji z przyrodoznawstwem w oddziale IV odbywa się równocześnie z nauką cichą rysunku lub zajęć praktycznych w oddziale III; pozostałe godziny geografji i nauki o przyrodzie (1 + 1, 1 + 1) odpowiadają sobie współcześnie;

d) podczas nauki głośnej arytmetyki z geometrją w oddziale III odbywa się w oddziale IV nauka cicha również arytmetyki z geometrją (1 godz.) oraz historji (1 godz.); 2 godziny nauki cichej arytmetyki z geometrją w oddziale III są dla oddziału IV godzinami nauki głośnej tego samego przedmiotu.

Szkoły o dwóch nauczycielach.
(dla szkół bez oddziału V-go).
Warjant a.

<table>
<tr><th rowspan="2">PRZEDMIOTY</th><th colspan="4">Oddziały</th></tr>
<tr><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th></tr>
<tr><td>Religja</td><td colspan="2">2</td><td>1 + 1</td><td>1 + 1</td></tr>
<tr><td>Język polski</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Historja</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Geografja i nauka o przyrodzie</td><td>—</td><td>—</td><td>2</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Rysunek</td><td rowspan="2">1</td><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Śpiew</td><td rowspan="2">1</td><td rowspan="2">1</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Ćwiczenia cielesne</td><td colspan="2">1 chł.
1 dz</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia</td><td>12</td><td>13</td><td>17</td><td>20</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Liczba godzin nauczyciela</td><td colspan="2">23</td><td colspan="2">35</td></tr>
<tr><td colspan="4">58</td></tr>
</table>

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Każdy oddział uczy się przeważnie osobno.

Wyjątki: 1) nauka religji w kompletach z oddziałów I i II oraz z III i IV, 2) ćwiczenia cielesne w zespołach według płci: a) chłopcy z oddziałów III i IV, b) dziewczęta z odziałów III i IV.

Warjant b.

<table>
<tr><th rowspan="2">PRZEDMIOTY</th><th colspan="4">Oddziały</th></tr>
<tr><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th></tr>
<tr><td>Religja</td><td>2</td><td>2</td><td>1 + 1</td><td>1 + 1</td></tr>
<tr><td>albo</td><td colspan="2">2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Język polski</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Historja</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Geografja i nauka o przyrodzie</td><td>—</td><td>—</td><td>2</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Rysunek</td><td rowspan="2">1</td><td rowspan="2">1</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne</td><td>1</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Śpiew</td><td rowspan="2">1</td><td rowspan="2">1</td><td>1</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Cwiczenia cielesne</td><td colspan="2">1 chł.
1 dz.</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia</td><td>12</td><td>12</td><td>16</td><td>20</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Liczba godzin nauczyciela</td><td colspan="2">24</td><td colspan="2">34</td></tr>
<tr><td colspan="4">58</td></tr>
</table>

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Warjant b może być stosowany tylko wówczas, kiedy ze względu na ilość uczniów nie będzie można połączyć w jeden komplet na naukę religji bądź oddziałów I i II, bądź III i IV.

Warjant c.

Jeżeli na naukę religji przydziela się godziny nadliczbowe, wówczas można zastosować plan najkorzytniejszy w ramach 64 godzin.

PRZEDMIOTY	Oddziały			
	I	II	III	IV
Religja	2	2	1 + 1	1 + 1
albo	2		2	2
Język polski	6	6	5	5
Historja	—	—	—	2
Geografja i nauka o przyrodzie	—	—	2	3
Arytmetyka z geometrją . .	3	3	3	3
Rysunek	1	1	1	2
Zajęcia praktyczne . . .	1	1	2	2
Śpiew	1	1	1	1
Ćwiczenia cielesne . . .			1 chł. 1 dz.	
Liczba godzin ucznia . . .	14	14	17	21
Liczba godzin nauczyciela . .	28		36	
	64			

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Przy istnieniu oddziału V-go te same plany godzin, przyczem oddziały IV i V tworzy jeden komplet i dzielą się godzinami przeznaczonemi dla oddziału IV z zastosowaniem nauki głośnej i cichej, nauka historji odbywa się wspólnie tylko głośno. Wszyscy uczniowie, uczęszczający w roku szkolnym 1933/34 do klasy III pozostają w niej na rok szkolny 1934/35.

Szkoły o trzech nauczycielach.

Warjant a.

PRZEDMIOTY	Oddziały					
	I	II	III	IV	V	VI
Religja	2	2	2		1+1	1+1
Język polski	6	6	4+3	4+3	4+3	3+3
Historja	—	—	—	—	2+1	2+1
Geografja	—	—	3	4	2+1	2+1
Nauka o przyrodzie	—	—			2+1	2+1
Arytmetyka z geometrją	3	4	3+2	3+2	2+2	2+2
Rysunek	1	1	2		2	
Zajęcia praktyczne	1	1	2		3	
Śpiew	1	1	1		2	
Ćwiczenia cielesne	1	1	1		1 chł. 1 dz.	
Liczba godzin ucznia	15	16	23	24	30	29
Liczba godzin nauczyciela	15	16	29		34	

Razem godzin nauczyciela 94: 86 etatowych i 8 nadliczbowych.

Przy większej liczbie uczniów:

	III	IV	V	VI
Rysunek	1	1	1	1
Zajęcia praktyczne	1	1	2	2
Ćwiczenia cielesne	1		1	
Liczba godzin ucznia	21	22	28	27

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Przy zastosowaniu tabelki bez zmian, wskazanych pod nia:

Oddziały III i IV mają 18 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tem oddział III ma 5 godzin nauki osobnej (1 godz. języka polskiego, 3 godz. nauki geografji z nauką o przyrodzie, 1 godz. arytmetyki z geometrją), oddział IV — 6 godz. (1 godz. języka polskiego, 4 godz. nauki geografji i nauki o przyrodzie, 1 godz. arytmetyki z geometrją). Jednocześnie odbywa się nauka głośna i cicha tego samego przedmiotu, 3 godziny nauki cichej języka polskiego w oddziale III są dla oddziału IV godzinami nauki głośnej tego przedmiotu i nawzajem 3 godziny nauki głośnej w oddziale III przypadają jednocześnie z trzema godzinami nauki cichej w oddziale IV; podobnie się dzieje z godzinami arytmetyki z geometrją, prócz jednej osobnej w każdej klasie.

Rozkład tygodniowy godzin może być tak ułożony, że codzień przypadnie po trzy pierwsze godziny nauki jednoczesnej w jednej izbie, nadto dla oddziału III dwa razy w tygodniu po dwie godziny i raz jedna godzina nauki osobnej, dla oddziału IV w innych dniach tygodnia po dwie godziny nauki osobnej. W ten sposób uczniowie oddziału III będą mieli trzy razy tygodniowo po trzy godziny nauki, raz cztery i dwa razy pięć, uczniowie oddziału IV trzy razy tygodniowo po trzy godziny, trzy razy po pięć.

Oddziały V i VI mają 25 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tem oddział V ma cztery godziny nauki osobnej (1 godzina języka polskiego, 1 godz. historji, 1 godz. geografji, 1 godz. nauki o przyrodzie), oddział VI trzy godziny (1 godz. historji, 1 godz. geografji, 1 godz. nauki o przyrodzie), ćwiczenia cielesne odbywają się w zespołach chłopców i dziewcząt, co daje jeszcze dwie godziny nauczyciela. Jednocześnie może się odbywać bez wyjątku nauka głośna i cicha tego samego przedmiotu (religja: 1 + 1, 1 + 1, język polski: 3 + 3, 3 + 3 bez godziny oddzielnej i t. d.).

Rozkład tygodniowy godzin może być tak ułożony, że pięć razy przypadnie po 4 godziny nauki jednoczesnej, a mianowicie: godziny od 2-ej do 5-ej włącznie, a raz 5 pierwszych godzin. Nadto dla oddziału V cztery razy po pierwszej godzinie, a dla oddziału VI trzy razy po szóstej godzinie nauki osobnej. Poza tem w jednym dniu na pierwszej godzinie lekcyjnej będą mieli ćwiczenia cielesne chłopcy, a na godzinie szóstej w tym samym dniu dziewczęta. W ten sposób uczniowie oddziału V będą mieli sześć razy po pięć godzin, uczniowie oddziału VI pięć razy po pięć godzin i raz cztery godziny. Jeden z oddziałów będzie w większości wypadków przychodził na pierwszą godzinę, drugi na drugą. Rozkład ten może być zilustrowany za pomocą następującej tabeli:

Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	6
1.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
2.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
3.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
4.	V VI	V VI	V VI	V VI	V VI	—
5.	V VI chł. ćw. ciel.	V VI	V VI	V VI	V VI	V VI dz. ćw. ciel.
6.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	—

Zmiany, wskazane pod tabelką warjantu a, dotyczą przypadków, gdy liczby uczniów w oddziałach III i IV-ym lub V i VI-ym, albo w obu tych kompletach, łącznie z warunkami lokalowemi, uniemożliwią lub zbytnio utrudnią pracę nad rysunkiem i prowadzenie zajęć praktycznych bez podziału tych kompletów.

Można tu zastosować następujące rozkłady godzin:

Oddziały III i IV.
Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	6
1.	III	III IV	III IV	III IV	IV	—
2.	III	III IV	III IV	III IV	IV	—
3.	III	III IV	III IV	IV	IV	—
4.	III	III IV	III IV	IV	IV	—
5.	III	III	III IV	III IV	IV	—
6.	III	III IV	III IV	IV	—	—

Oddziały V i VI.
Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	6
1.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
2.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
3.	V	V	V VI	V VI	V VI	VI
4.	V	V VI	V VI	V VI	VI	VI
5.	V	V VI	V VI	V VI	V VI	—
6.	V	V VI	V VI	V VI	VI	—

Warjant b.

PRZEDMIOTY	Oddziały					
	I	II	III	IV	V	VI
Religja	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski	6	6	5	5	4+3	3+3
Historja	—	—	—	—	2+1	2+1
Geografja	—	—	} 3	} 4	2+1	2+1
Nauka o przyrodzie	—	—			2+1	2+1
Arytmetyka z geometrją	3	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek	} 1	} 1	1	1	2	
Zajęcia praktyczne			1	1	3	
Śpiew	} 1	} 1	} 1	} 1	2	
Ćwiczenia cielesne					1 chł. 1 dz.	
Liczba godzin ucznia	13	14	17	18	30	29
Liczba godzin nauczyciela	13	14	17	18	34	

Razem godzin nauczyciela 96: 86 etatowych i 10 nadliczbowych.

Przy większej liczbie uczniów:

Rysunek	1	1
Zajęcia praktyczne	2	2
Ćwiczenia cielesne . . .	1	
Liczba godzin ucznia . . .	27	26

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Zasadnicza różnica polega na tem, że uczą się osobno cztery oddziały: I, II, III i IV, komplet zaś tworzą tylko oddziały V i VI. Organizacja pracy w tym komplecie — jak przy użyciu warjantu poprzedniego.

Warjant c.

PRZEDMIOTY	Oddziały					
	I	II	III	IV	V	VI
Religja	2	2	2		2	2
Język polski	6	5	4+3	4+3	5	4
Historja	—	—	—	—	3	2
Geografja	—	—	3	3	3	2
Nauka o przyrodzie . . .					3	2
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	3+2	3+2	3	3
Rysunek	1	1	2		1	1
Zajęcia praktyczne . . .			2		2	2
Śpiew	1	1	1		1	
Ćwiczenia cielesne . . .			1		1	
Liczba godzin ucznia . . .	13	13	23	23	24	20
Liczba godzin nauczyciela . .	13	13	28		42	

Razem godzin nauczyciela 96: 86 etatowych i 10 nadliczbowych.

Przy większej liczbie uczniów:

Rysunek	1	1
Zajęcia praktyczne	1	1
Liczba godzin ucznia . . .	21	21

Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

W tym przypadku uczą się osobno oddziały I i II, oraz V i VI, łączone tylko przy nauce śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Organizacja pracy w oddziałach III i IV — jak przy użyciu warjantu a, z tą różnicą, że

oddział IV ma osobno nie cztery lecz trzy godziny nauki geografji z nauką o przyrodzie i że przeto oprócz trzygodzinnej nauki jednoczesnej w jednej izbie ma dwa razy po dwie i raz jedną godzinę nauki osobnej, co daje trzy razy po 3 godziny, raz 4 i dwa razy po 5 godzin, jak w oddziale III.

Szkoły o czterech nauczycielach.

Warjant a.

<table>
<tr><th rowspan="2">PRZEDMIOTY</th><th colspan="6">Oddziały</th></tr>
<tr><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th><th>V</th><th>VI</th></tr>
<tr><td>Religja . . . . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>1+1</td><td>1+1</td></tr>
<tr><td>Język polski . . . . .</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>6</td><td>4+3</td><td>3+3</td></tr>
<tr><td>Historja . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>2+1</td><td>2+1</td></tr>
<tr><td>Geografja . . . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td rowspan="2">3</td><td rowspan="2">4</td><td>2+1</td><td>2+1</td></tr>
<tr><td>Nauka o przyrodzie . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>2+1</td><td>2+1</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją . .</td><td>3</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>3+2</td><td>2+2</td></tr>
<tr><td>Rysunek . . . . . .</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne . . .</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Śpiew . . . .</td><td>1</td><td>1</td><td colspan="2">2</td><td colspan="2">2</td></tr>
<tr><td>Ćwiczenia cielesne . . .</td><td>1</td><td>1</td><td colspan="2">2</td><td colspan="2">1 chł.
1 dz.</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia . . .</td><td>15</td><td>18</td><td>23</td><td>24</td><td>30</td><td>28</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin nauczyciela . .</td><td>15</td><td>18</td><td colspan="2">43</td><td colspan="2">38</td></tr>
</table>

Razem godzin nauczyciela 114.
Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Przy takiej organizacji pracy oddziały od I do IV uczą się oddzielnie lub przeważnie oddzielnie, oddziały V z VI-ym są przeważnie łączone. Oddziały te mają 20 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tem oddział V ma 9 godzin nauki osobnej (1 godz. jęz. polskiego, 1 godz. historji, 1 godz. geografji, 1 godz. nauki o przyrodzie, 1 godz. arytmetyki z geometrją, 2 godz. rysunku, 2 godz. zajęć praktycznych), oddział VI — 7 godz. (1 godz. historji, 1 godz. geografji, 1 godz. nauki o przyrodzie, 2 godz. rysunku, 2 godz. zajęć praktycznych), ćwiczenia cielesne odbywają się w zespołach chłopców i dziewcząt, co daje jeszcze 2 godziny nauczyciela. Jednocześnie może się odbywać bez wyjątku nauka głośna i cicha tego samego przedmiotu (religja: 1 + 1, 1 + 1, jęz. polski: 3 + 3, 3 + 3 bez godziny oddzielnej i t. d.).

Rozkład tygodniowy godzin może być następujący:

Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	6
1	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
2	V	V VI	V VI	V VI	V VI	VI
3	V	V VI	V VI	V VI	V (VI)	—
4	V	V VI	V VI	V VI	V (VI)	VI
5	V	V VI	V VI	V VI	Ćwiczenia cielesne chłopcy (dziewczęta)	VI
6	V	V	V VI	V VI	V VI	VI

V (VI) oznacza, że oddział V ma naukę osobno w izbie oddziału V i VI, a oddział VI ma naukę osobną w izbie oddziału IV-go.

Ćwiczenia cielesne odbywają się również osobno dla chłopców, osobno dla dziewcząt, bądź na boisku, bądź w dwóch izbach.

Warjant b.

PRZEDMIOTY	Oddziały					
	I	II	III	IV	V	VI
Religja	2	2	2 (III–IV)		2	2
Język polski	6	6	4+5	4+3	5	4
Historja	—	—	—	—	3	3/2
Geografja	—	—	3 (geografja z nauką o przyrodzie)	4 (geografja z nauką o przyrodzie)	3	2/3
Nauka o przyrodzie . . .	—	—			3	2
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	3+2	3+2	4	3
Rysunek	1	1	2	2	2	2
Zajęcia praktyczne . . .	1	1	2	2	2	2
Śpiew	1	1	2 (III–IV)		2 (V–VI)	
Ćwiczenia cielesne . . .	1	1	2 (III–IV)		1 chł. 1 dz. (V–VI)	
Liczba godzin ucznia . . .	15	16	25	26	27	23
Liczba godzin nauczyciela . .	15	16	35 (III–IV)		48 (V–VI)	

Razem liczba godzin nauczyciela 114.
Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Zamiast oddziałów V i VI, jak w warjancie a, łączą się w komplet oddziały III i IV. Oddziały te mają po 16 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tem oddział III ma 9 godzin nauki osobnej (1 godz. jęz. polskiego, 3 godz. geografji z nauką o przyrodzie, 1 godz. arytmetyki,

2 godz. rysunku, 2 godz. zajęć praktycznych), oddział IV — 10 godz. (1 godz. jęz. polskiego, 4 godz. geografji i nauki o przyrodzie, 1 godz. arytmetyki z geometrją, 2 godz. rysunku, 2 godz. zajęć praktycznych). Jednocześnie odbywa się nauka głośna i cicha tego samego przedmiotu: trzy godziny nauki głośnej języka polskiego w oddziale III są dla oddziału IV godzinami nauki cichej tego przedmiotu i nawzajem trzy godziny nauki cichej w oddziale III przypadają jednocześnie z trzema godzinami nauki głośnej w oddziale IV-ym; podobnie się dzieje z godzinami arytmetyki z geometrją, prócz jednej osobnej w każdym oddziale.

Rozkład tygodniowy godzin może być następujący:

Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	6
1	III	III IV	III IV	III IV	IV	IV
2	III	III IV	III IV	III IV	III (IV)	—
3	III	III IV	III IV	III IV	IV	IV
4	III	III IV	III IV	III (IV)	III	—
5	III	III IV	III IV	III IV	IV	IV
6	III	III IV	III IV	IV	IV	—

III (IV) oznacza, że oddziały III i IV mają lekcje w różnych izbach.

Co do oddziału V i VI:

W oddziale VI przewiduje się podział godzin nauki historji i geografji w ten sposób, że w pierwszem półroczu przeznacza się na historję 3 godziny, a na geografję 2 godz. tygodniowo, natomiast w półroczu drugiem na historję 2, a na geografję 3 godz. tygodniowo. Śpiewu oba te oddziały uczą się wspólnie. Ćwiczenia cielesne odbywają się w zespołach chłopców i dziewcząt.

Wariant c.

PRZEDMIOTY	Oddziały I	II	III	IV	V	VI
Religja	2	2	2	2	2	2
Język polski	6	6	6	6	5	4
Historja	—	—	—	—	3	3/2
Geografja	—	—	3 (geografja i nauka o przyrodzie razem)	4 (geografja i nauka o przyrodzie razem)	3	2/3
Nauka o przyrodzie	—	—			3	3
Arytmetyka z geometrją	3	4	4	4	4	3
Rysunek	1	1	2	2	2	2
Zajęcia praktyczne	1	2	2	2	3	3
Śpiew	1	1	2 (III i IV razem)		2 (V i VI razem)	
Ćwiczenia cielesne	1	1	2 (III i IV razem)		1 chł. 1 dz. (V i VI razem)	
Liczba godzin ucznia	15	17	23	24	28	25
Liczba godzin nauczyciela	15	17	43 (III i IV)		51 (V i VI)	

Razem godzin nauczyciela 126: 114 etatowych i 12 nadliczbowych. Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Wszystkie oddziały uczą się osobno wszystkich przedmiotów, z wyjątkiem śpiewu w oddziałach III—VI, oraz ćwiczeń cielesnych w tych samych odziałach, przytem na ćwiczenia cielesne łączą się w zespół chłopcy z oddziałów V i VI i w drugi zespół dziewczęta z tych samych oddziałów. Godziny nauki historji i geografji w oddziale VI są podzielone w ten sam sposób, jak w warjancie b.

Szkoły o pięciu nauczycielach.

PRZEDMIOTY		Oddziały I	II	III	IV	V	VI	VII
Religja		2	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski		7	7	7	7	5	3+3	3+3
Historja		—	—	—	—	3	2+1	0/3+1
Geografja		—	—	4 (Geografja i Nauka o przyrodzie)	5 (Geografja i Nauka o przyrodzie)	3	2+1	3+1/0
Nauka o przyrodzie		—	—			3	3	3+1
Arytmetyka z geometrją		3	4	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek		1	1	2	2	2	2	2
Zajęcia praktyczne		1	2	3	3	3	3	3
Śpiew		1	1	2 (III–IV)		2	2 (VI–VII)	
	albo	1	1	2	2 (IV–V)		2 (VI–VII)	
Ćwiczenia cielesne		1	1	2	2	2 chł. dz. (V–VII)		
	albo	2	2	2 (III–IV)		2 chł. dz. (V–VII)		
Liczba godzin ucznia		16 lub 17	18 lub 19	26	27	29	30	29
Liczba godzin nauczyciela		16 lub 17	18 lub 19	78 lub 76 (III–V)			37 (VI–VII)	
				Ponadto 4 ćwicz. ciel. V, VI i VII oddz.				

1 godzina chóru.

Razem godzin nauczyciela 154: 142 etatowe i 12 nadliczbowych. Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Dla uzyskania oszczędności w liczbie godzin łączy się w jeden komplet do nauki śpiewu albo oddziały III i IV, albo IV z V i zawsze VI z VII; dla tego samego celu albo łączy się w jeden komplet przy ćwiczeniach cielesnych oddziały III i IV. albo też przeznacza się na nie tylko po jednej godzinie, zamiast po 2 w oddziałach I i II. Wybór wskazanych ewentualności zależy od liczby dzieci i warunków miejscowych.

Oddziały VI i VII mają 18 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie (2 godziny religji, 6 godz. języka polskiego, 3 godz. historji i geografji, w VII — historji lub geografji, 1 godz. nauki o przyrodzie, 4 godziny arytmetyki z geometrją, 2 godz. śpiewu), poza tem oddział VI ma 10 godzin nauki osobnej (3 godziny historji i geografji, 2 godz. nauki o przyrodzie, 2 godz. rysunku, 3 godz. zajęć praktycznych), oddział VII — 9 (1 godz. historji lub geografji, 3 godz. nauki o przyrodzie, 2 godz. rysunku, 3 godz. zajęć praktycznych), ćwiczenia cielesne odbywają się w zespołach chłopców i dziewcząt z oddziałów V, VI i VII. W oddziale VII — geografja w I-em półroczu, historja w II-em. Przy nauce równoczesnej według dwu programów religji, języka polskiego, nauki o przyrodzie, arytmetyki z geometrją oba oddziały pracują, jeden głośno, drugi cicho, nad tym samym przedmiotem. Organizacja nauczania historji i geografji, poza godzinami osobnemi dla każdego oddziału, jest taka, że jedna z godzin głośnej nauki historji lub geografji w oddziale VI przypada równocześnie z 1 godziną cichej nauki historji lub geografji w oddziale VII, przytem należy się starać zapomocą niewielkiej odmienności rozkładu godzin w dwu półroczach o to, aby to były te same przedmioty, że dalej podczas 2 godzin cichej nauki historji i geografji w oddziale VI odbywa się nauka głośna bądź geografji, bądź historji w oddziale VII, zależnie od półrocza.

Jeżeli jest do rozporządzenia sześć izb, wówczas oddziały VI i VII uczą się codziennie przez 3 godziny w jednej izbie, potem jedna z nich wychodzi do innej izby i dalsze lekcje odbywają się osobno. Jeżeli niema szóstej izby, to wówczas rozkład może być następujący:

Godziny lekcyjne.

Dni tygodnia	1	2	3	4	5	9
1	VI	VI VII	VI VII	VI VII	VI VII	VII
2	VI	VI VII	VI VII	VI VII	VI (VII)	VII
3	VI	V VI VII ćw. ciel. chł. dz.	VI VII	VI VII	VI (VII)	VII
4	VI	VI VII	VI VII	VI VII	VI (VII)	VII
5	VI	VI VII	VI VII	VI VII	VI (VII)	VII
6	VI	V VI VII ćw. ciel. chł. dz.	VI VII	VI VII	VI (VII)	—

VI (VII) oznacza, że oddziały VI i VII mają nakę w dwóch różnych izbach, ćwiczenia cielesne odbywają się osobno dla zespołu chłopców i zespołu dziewcząt bądź na boisku, bądź w dwu różnych izbach lub lokalach szkolnych.

Szkoły o sześciu nauczycielach.

Warjant a.

<table>
<tr><th rowspan="2">PRZEDMIOTY</th><th colspan="7">Oddziały</th></tr>
<tr><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th><th>V</th><th>VI</th><th>VII</th></tr>
<tr><td>Religja . . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>1+1</td><td>1+1</td></tr>
<tr><td>Język polski . . . . .</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>5</td><td>3+3</td><td>3+3</td></tr>
<tr><td>Historja . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>3</td><td>3</td><td>0/4</td></tr>
<tr><td>Geografja . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td rowspan="2">4</td><td rowspan="2">5</td><td>3</td><td>3</td><td>4/0</td></tr>
<tr><td>Nauka o przyrodzie . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>3</td><td>3</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją . .</td><td>3</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>3+1</td><td>3+1</td></tr>
<tr><td>Rysunek . . . .</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne . . .</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>3</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Śpiew . . . .</td><td>1</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td colspan="2">2</td></tr>
<tr><td>Ćwiczenia cielesne . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td colspan="3">2 chł.
2 dz.</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia . . .</td><td>18</td><td>21</td><td>27</td><td>28</td><td>30</td><td>30</td><td>29</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin nauczyciela . .</td><td>18</td><td>21</td><td>27</td><td>28</td><td colspan="3">75</td></tr>
</table>

1 godzina ćwiczeń chóru.

Razem godzin nauczyciela: 170.
Ponadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Oddziały VI i VII mają 12 godzin nauki równoczesnej w jednej izbie, poza tem oddział VI ma 16 godzin nauki osobnej (3 godz. historji, 3 godz. geografji, 3 godz. nauki o przyrodzie, 2 godz. arytmetyki z geometrją, 2 godz. rysunku, 3 godz. zajęć praktycznych), oddział VII — 15 (4 godz. historji lub geografji, 4 godz. nauki o przyrodzie, 2 godz. arytmetyki z geometrją, 2 godz. rysunku, 3 godz. zajęć praktycznych). Jednocześnie może się odbywać bez wyjątku nauka głośna i cicha tego samego przedmiotu (religja 1 + 1, język polski 3 + 3, 3 + 3, arytmetyka 1 + 1, 1 + 1 prócz 2 godzin oddzielnych w każdym oddziale). Ćwiczenia cielesne odbywają się w zespołach chłopców i dziewcząt z oddziałów V, VI i VII.

Podczas dwu pierwszych godzin oba oddziały VI i VII mogą się uczyć razem w większej z dwu własnych izb, potem się rozchodzą i każdy uczy się w swojej izbie.

Warjant b.

Stosuje się przy 14 godzinach nadliczbowych. Zasadniczy plan godzin podany poniżej, stosowany w szkołach o 6 nauczycielach przy 14 godzinach nadliczbowych oraz w szkołach o 7-miu nauczycielach i większej ich liczbie.

<table>
<tr><th rowspan="2">PRZEDMIOTY</th><th colspan="7">Oddziały</th></tr>
<tr><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV</th><th>V</th><th>VI</th><th>VII</th></tr>
<tr><td>Religja . . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Język polski . . . . .</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>7</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td></tr>
<tr><td>Historja . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>—</td><td>3</td><td>3</td><td>0/4</td></tr>
<tr><td>Geografja . . . . . .</td><td>—</td><td>—</td><td rowspan="2">4</td><td rowspan="2">5</td><td>3</td><td>3</td><td>4/0</td></tr>
<tr><td>Nauka o przyrodzie . . .</td><td>—</td><td>—</td><td>3</td><td>3</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją . .</td><td>3</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Rysunek . . . .</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne . . .</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Śpiew . . . .</td><td>1</td><td>1</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Ćwiczenia cielesne . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia . . .</td><td>18</td><td>21</td><td>27</td><td>28</td><td>30</td><td>30</td><td>29</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin nauczyciela . .</td><td>18</td><td>21</td><td>27</td><td>28</td><td>30</td><td colspan="2">59</td></tr>
</table>

1 godzina ćwiczeń chóru.

Razem godzin nauczyciela 184.
Nadto 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych.

Wskazane przy poszczególnych warjantach codzienne 10-cio minutowe ćwiczenia cielesne nie są obowiązkowe dla oddziału I i II.

Należy przewidzieć różne możliwości przy organizacji ćwiczeń cielesnych:

a) przy istnieniu oddziałów równoległych w oddziałach V, VI i VII należy łączyć chłopców z oddziałów równoległych tego samego oddziału w jeden zespół i tak samo dziewczęta z oddziałów równoległych jednego oddziału;

b) można tworzyć zespoły dziewcząt i chłopców oddziałów VI i VII, a w oddziale V dzielić młodzież przynajmniej podczas niektórych ćwiczeń według płci na dwie grupy ćwiczące równocześnie;

c) można wreszcie organizować ćwiczenia cielesne w ten sposób, że zespoły ćwiczące osobno tworzy się z uczenic względnie uczniów oddziału V, VI i VII. Oszczędza się wtedy dwie godziny, które można

wyzyskać naprzykład na tworzenie grup przy nauczaniu przyrodoznawstwa i zajęć praktycznych.

Można również przewidzieć tworzenie zespołów z uczniów i uczenic oddziałów III i IV.

B. Szkoły powszechne z niepolskim językiem nauczania z wyjątkiem szkół z niemieckim językiem nauczania.

W oddziałach V, VI i VII szkół 7 i 6-klasowych będzie obowiązywał plan następujący:

PRZEDMIOTY	w szkole					
	7-mio klasowej			6-cio klasowej		
	V	VI	VII	V	VI	VII
Religja	2	2	2	2	2	4
Język polski	4	4	4	4	4	4
Język nauczania	4	4	4	4	4	4
Historja	2	2	4	2	2	4
Geografja	3	3		3	3	
Nauka o przyrodzie . . .	3	3	4	3	3	4
Arytmetyka z geometrją . .	4	4	4	4	4	4
Rysunek	2	2	2	2	2	
Zajęcia praktyczne . . .	3	3	3	3	3	
Śpiew	1	1	1	1	1	
Ćwiczenia cielesne . . .	2	2	2	2	2	
Liczba godzin ucznia . . .	30	30	30	30	30	30

Poza tem obowiązują plany z roku 1927 ze zmianami następującemi:

1. Usuwa się w oddziale III osobną naukę historji, a wzmacnia o jedną godzinę naukę języka polskiego i o jedną godzinę naukę języka nauczania.

2. W szkołach o 3 i 4 nauczycielach nie otwiera się oddziału siódmego. Uczniowie oddziału VI nie opuszczający szkoły pozostają na drugi rok w tym samym oddziale.

3. Zamiast kompletu złożonego z oddziałów V, VI i VII, tworzy się w tych szkołach komplet oddziału V i VI według dawnego planu godzin z tą różnicą, że znikają godziny, przeznaczone dla oddziału VII.

Programy nowe wchodzą do tych samych oddziałów, co w szkołach z polskim j. nauczania — po odpowiedniem przystosowaniu.

C. Szkoły powszechne dwujęzyczne.

Jak szkoły z niepolskim językiem nauczania z odróżnieniem przedmiotów nauczanych w języku polskim i w języku nauczania.

D. Szkoły z niemieckim językiem nauczania.

Dawne plany godzin z następującemi zmianami:

1) usuwa się historję z oddziału III, a wzmacnia o 1 godzinę naukę języka polskiego i niemieckiego;

2) w szkołach 3 i 4-klasowych nie otwiera się oddziału siódmego, jak w szkołach z niepolskim językiem nauczania.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 20 kwietnia 1934 r. Nr. I. 9245/34.

Nawiązując do okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 31 z dnia 10 marca 1934 r. (II. P. 1865/34) w sprawie organizacji roku szkolnego 1934/35 w publicznych szkołach powszechnych, wyjaśnia Kuratorjum, co następuje:

1. Plany godzin (warjanty), podane w części V okólnika, dział A, obowiązują jedynie w tych publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania, w których żaden inny język nie jest przedmiotem obowiązkowej nauki.

Do tych szkół wyłącznie odnoszą się też wskazania zawarte w części IV okólnika pp. 3, 4 i 5.

2. We wszystkich innych publicznych szkołach powszechnych tutejszego Okręgu, a więc w szkołach z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka ruskiego względnie niemieckiego, w szkołach z niepolskim językiem nauczania oraz w szkołach dwujęzycznych stosować należy plany godzin dotychczasowe, ogłoszone w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 8 z dnia 25 sierpnia 1933 r., str. 329 (Tabl. II) i str. 331 (Tabl. III), rozwijając je, względnie zmieniając zgodnie ze wskazaniami podanemi w okólniku Ministerstwa w sposób następujący:

A. W szkołach z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka ruskiego względnie niemieckiego oraz w szkołach z niepolskim językiem nauczania.

Uwagi: 1. Wszędzie, gdzie w planach wymieniony jest język ruski, należy w szkołach z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka niemieckiego, w szkołach z niemieckim językiem nauczania oraz w szkołach z polskim i niemieckim językiem nauczania wstawić język niemiecki.

2. Dla lepszego zrozumienia budowy podanych poniżej rozwinięć należy zapoznać się wpierw z uwagami, umieszczonemi pod odpowiedniemi warjantami planów godzin w okólniku Ministerstwa.

Szkoły o jednym nauczycielu.

<table>
<tr><th>Roczniki
Przedmiot (Oddział)</th><th>1
I</th><th>2
II</th><th>3 i 4
III</th><th>5, 6 i 7
IV</th></tr>
<tr><td>Religja . . . .</td><td colspan="2">2</td><td>1+1</td><td>1+1</td></tr>
<tr><td>Język polski (ruski) . . .</td><td>4+3</td><td rowspan="2">3+4</td><td>3+2</td><td>2+2</td></tr>
<tr><td>Język ruski (polski) . . .</td><td></td><td>2+3</td><td>2+2</td></tr>
<tr><td>Historja . . . .</td><td></td><td></td><td></td><td>1+1</td></tr>
<tr><td>Geografja . . . .</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2">1+1</td><td rowspan="2">1+1</td></tr>
<tr><td>Nauka o przyrodzie . . .</td></tr>
<tr><td>Arytmetyka z geometrją . .</td><td>2+1</td><td>1+2</td><td>2+1</td><td>1+2</td></tr>
<tr><td>Rysunek . . . .</td><td colspan="2" rowspan="2">1</td><td colspan="2">1</td></tr>
<tr><td>Zajęcia praktyczne . . .</td><td colspan="2">1</td></tr>
<tr><td>Śpiew . . . .</td><td colspan="2" rowspan="2">1</td><td colspan="2" rowspan="2">1</td></tr>
<tr><td>Ćwiczenia cielesne . . .</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin ucznia . . .</td><td>14</td><td>14</td><td>20</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Liczba godzin nauczyciela .</td><td colspan="2">14</td><td colspan="2">20</td></tr>
</table>

Razem godzin nauczyciela: 30 etatowych + 4 nadliczbowe.

Oddziały I i II uczą się łącznie, tworząc jeden komplet, tak samo III z IV-tym tworzą drugi komplet.

Na naukę języka polskiego i ruskiego w oddziale II wyznaczono ogółem 7 (3+4) godzin tygodniowo. Nauczyciel, nie krępując się narzuconym zgóry podziałem, winien połowę tego czasu — w stosunku np. miesięcznym — zużyć na język polski, a połowę na język ruski.

Wymiar ogólny czasu, przeznaczony na rysunki i zajęcia praktyczne, należy dzielić na połowy; podobnie wymiar czasu, przeznaczony na śpiew i ćwiczenia cielesne.

W komplecie złożonym z oddziału III i IV nie może być zachowana jednoczesność nauki tych samych przedmiotów. Jedna godzina głośna nauki języka polskiego w oddziale III przypadnie równocześnie z jedną godziną cichej nauki historji w oddziale IV, a jedna godzina cichej nauki języka ruskiego w oddziale III przypadnie równocześnie z godziną głośnej nauki historji w oddziale IV.

Szkoły o dwóch nauczycielach.

<table>
<tr><th>Roczniki
Przedmiot (Oddział)</th><th>1
I</th><th>2
II</th><th>3 i 4
III</th><th>5, 6 i 7
IV</th></tr>
<tr><td>Religja . . . .</td><td colspan="2">2</td><td>2</td><td>2</td></tr>
<tr><td>lub . . . .</td><td>2</td><td>2</td><td>1 + 1</td><td>1 + 1</td></tr>
<tr><td>Język polski (ruski) . . .</td><td>7</td><td>4/3</td><td>5</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Język ruski (polski) . . .</td><td></td><td>3/4</td><td>5</td><td>4</td></tr>
<tr><td>Historja . . . .</td><td></td><td></td><td></td><td>2</td></tr>
<tr><td>Geografja . . . .</td><td></td><td></td><td rowspan="2">2</td><td>1</td></tr>
<tr><td>Nauka o przyrodzie . . .</td><td></td><td></td><td>1</td></tr>
</table>

Przedmiot (Oddział) \ Roczniki	1 I	2 II	3 i 4 III	5, 6 i 7 VI
Arytmetyka z geometrją . .	3	3	3	3
Rysunek	1 (razem z zajęciami praktycznemi)	1 (razem z zajęciami praktycznemi)	1 (razem z zajęciami praktycznemi)	1 (razem z zajęciami praktycznemi)
Zajęcia praktyczne . . .				
Śpiew	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)
Ćwiczenia cielesne . . .				
Liczba godzin ucznia . . .	14	14	19	19
Liczba godzin nauczyciela .	26 (28)		38 (36)	

Razem godzin nauczyciela: 58 etatowych + 6 nadliczbowych.

W oddziale II przeznacza się na naukę języka polskiego w pierwszem półroczu 4 godziny, na naukę języka ruskiego 3 godziny; w półroczu drugiem odwrotnie.

Przy istnieniu oddziału V-go ten sam plan godzin, przyczem oddziały IV i V tworzą jeden komplet i dzielą się godzinami przeznaczonemi dla oddziału IV z zastosowaniem nauki głośnej i cichej. Nauka historji odbywa się wspólnie tylko głośno.

Wszyscy uczniowie, uczęszczający w roku szkolnym 1933/34 do oddziału III, pozostają w tym oddziale również na rok szkolny 1934/35.

Szkoła o trzech nauczycielach.

Warjant a.

Przedmiot (Oddział) \ Roczniki	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2 (wspólnie)		1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
lub	2	2				
Język polski (ruski) . . .	6	4 3	5	6	2 + 2	2 + 2
Język ruski (polski) . . .		3/4	5	6	2 + 2	2 + 2
Historja					1 + 1	1 + 2
Geografja			3 (razem z nauką o przyrodzie)	2	2 + 1	1 + 1
Nauka o przyrodzie . . .				2	2 + 2	2 + 2
Arytmetyka z geometrją . .	3	3	4	4	2 + 2	2 + 2
Rysunek	1 (razem z zajęciami praktycznemi)	1 (razem z zajęciami praktycznemi)	1	1	1 (wspólnie)	
Zajęcia praktyczne . . .			1	1	1 (wspólnie)	
Śpiew	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)	1 (razem z ćwiczeniami cielesnemi)	1 (wspólnie)		1 dziew.	
Ćwiczenia cielesne . . .			1 (wspólnie)		1 chłop.	
Liczba godzin ucznia . . .	13	14	23	26	27	27
Z tego uczą się razem . .			4		26 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno . .			19	22		
Liczba godzin nauczyciela .	25 (27)		45		26+2 g.ćw.ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 86 etatowych + 12 (14) nadliczbowych.

W oddziale II przeznacza się na naukę języka polskiego w półroczu pierwszem 4 godziny, na naukę języka ruskiego 3 godziny; w półroczu drugiem odwrotnie.

Oddziały V i VI tworzą jeden komplet, przyczem jedna godzina głośnej nauki geografji w oddziale V przypadnie równocześnie z godziną cichej nauki historji w oddziale VI.

Szkoły o trzech nauczycielach.

Warjant b.

Roczniki / Przedmiot (Oddział)	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2 (I–II razem)		2 (III–IV razem)		1+1	1+1
lub	2	2				
Język polski (ruski) . . .	7	$^4/_3$	3+3	3+3	2+2	2+2
Język ruski (polski) . . .		$^3/_4$	3+3	3+3	2+2	2+2
Historja					1+1	1+2
Geografja			2+1 (geografja i nauka o przyrodzie razem)	1+1	2+1	1+1
Nauka o przyrodzie . . .				2+1	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją . .	3	3	2+2	2+2	2+2	2+2
Rysunek	1 (rysunek i zajęcia praktyczne razem)	1	1 (III–IV razem)		2 (V–VI razem)	
Zajęcia praktyczne . . .		1	2 (III–IV razem)		2 (V–VI razem)	
Śpiew	1 (śpiew i ćwiczenia cielesne razem)	1	1 (III–IV razem)		1 (V–VI razem)	
Ćwiczenia cielesne . . .		1	1 (III–IV razem)		1 chłop. 1 dziew. (V–VI razem)	
Liczba godzin ucznia . . .	14	16	26	28	29	29
Z tego uczą się razem . .			26		28 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno . .				2		
Liczba godzin nauczyciela .	28	(30)	28		28 i 2 godz. ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 86 (wszystkie etatowe).

Nauczanie religji należy do obowiązkowych zajęć etatowych.

Oddziały III z IV-tym tworzą jeden komplet, oddziały V z VI-tym drugi komplet.

Oddział IV uczyć się będzie nauki o przyrodzie przez dwie godziny osobno (bez oddziału III).

Jedna godzina głośnej nauki geografji w oddziale V przypadnie równocześnie z jedną godziną cichej nauki historji w oddziale VI.

Warjant ten znajdzie zastosowanie w takim wypadku, gdy liczba uczniów w oddziałach III i IV pozwoli na stworzenie kompletu.

Szkoły o czterech nauczycielach.

Roczniki Przedmiot (Oddział)	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2	2	2	2	1+1	1+1
lub	2					
Język polski (ruski) . . .	7	6	6	6	2+2	2+2
Język ruski (polski) . . .		6	6	6	2+2	2+2
Historja					1+1	1+2
Geografja			3	2	2+1	1+1
Nauka o przyrodzie . . .				3	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek	1	1	2		2	
Zajęcia praktyczne . . .	2	1	2		2	
Śpiew	1	1	1		1	
Ćwiczenia cielesne . . .	2	2	2		2 dziew. chłop. (osob. [illegible])	
Liczba godzin ucznia . . .	18	23	28	30	30	30
Z tego uczą się razem . .	2		7		28 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno . .	16	21	21	23		
Liczba godzin nauczyciela .	39		51		28+4 g. ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 114 etatowych + 8 (10) nadliczbowych.

Oddziały V i VI uczą się łącznie wszystkich przedmiotów, tworząc jeden komplet, przyczem jedna godzina głośnej nauki geografji w oddziale V przypada równocześnie z jedną godziną cichej nauki historji w oddziale VI-tym.

Szkoły o pięciu nauczycielach.

Roczniki Przedmiot (Oddział)	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 VI	7 VII
Religja	2	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski (ruski) . . .	7	6	6	6/5	4	2+2	2+2
Język ruski (polski) . . .		6	6	5/6	4	2+2	2+2
Historja					2	2+1	2+3
Geografja			1	2	3	1+1	
Nauka o przyrodzie . .			2	2	4	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek	1	2	2	2	2	2	
Zajęcia praktyczne . .	1	1	2	2	2	2	
Śpiew	1	1	1		1	1	
Ćwiczenia cielesne . . .	1	1	2	2	2 chłop. dziew. (osobno [illegible]/2)		
Liczba godzin ucznia . . .	16	23	28	28	30	30	30
Z tego uczą się osobno . .	16	23	27	27	28		
Z tego uczą się razem . .			1 bez ćw. ciel.			28 bez ćw. ciel.	
Liczba godzin nauczyciela .	39		55		28	28+4 ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 142 etatowych + 12 nadliczbowych.

Oddziały VI i VII uczą się łącznie i tworzą jeden komplet.

Szkoły o sześciu i więcej nauczycielach.

Stopień organizacji	Szkoły o sześciu nauczycielach							Szkoły o sześciu i więcej nauczycielach						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII
						nie podz.								
Religja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Język wykładowy . . .	7	6	6	6/5	4	4	4	7	6	6	6/5	4	4	4
Drugi język	—	6	6	5/6	4	4	4	—	6	6	5/6	4	4	4
Historja	—	—	—	—	2	2	4	—	—	—	—	2	2	3
Geografja	—	—	1	2	3	3		—	—	1	2	3	3	
Nauka o przyrodzie . . .	—	—	2	2	3	3	4	—	—	2	2	3	3	5
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4
Rysunek	1	2	2	2	2	2		1	2	2	2	2	2	2
Zajęcia praktyczne . . .	2	1	2	2	3	3		2	1	2	2	3	3	3
Śpiew	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1
Ćwiczenia cielesne . . .	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2
Razem	18	24	28	28	30	30	30	18	24	28	28	30	30	30

Szkoły o sześciu nauczycielach winny w wypadku, gdy prowadzić będą tylko 7 oddziałów zasadniczych (nie będą miały oddziałów równoległych), zastosować plan godzin, przeznaczony dla szkół o pięciu nauczycielach, oddając równocześnie jeden etat.

Wyjątkowo, gdy ilość uczniów w oddziałach VI i VII nie pozwoli na prowadzenie nauki łącznej, mogą szkoły o sześciu nauczycielach zastosować plan godzin, przeznaczony dla szkół o sześciu i więcej nauczycielach przy odpowiedniej redukcji godzin nauki w poszczególnych oddziałach.

Szkoły o siedmiu nauczycielach winny w wypadku, gdy prowadzić będą tylko oddziały zasadnicze, oddać jeden etat, zaś pracę zorganizować zgodnie z postanowieniem zawartem w obu ustępach poprzednich.

B. W szkołach dwujęzycznych.

Uwagi: 1 i 2 jak w szkołach przy A.

3. Dla lepszego zrozumienia budowy podanych poniżej rozwinięć należy zapoznać się wpierw z uwagami, umieszczonemi pod odpowiedniemi rozwinięciami przy A.

Niektóre z nich mają zastosowanie analogiczne również w szkołach dwujęzycznych.

4. W języku ruskim względnie niemieckim prowadzone ma być nauczanie tych przedmiotów, które w tabeli III na stronie 331 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z dnia 25 sierpnia 1933 r. przy szkołach odpowiedniego stopnia organizacyjnego oznaczono klamrą.

Szkoły o jednym nauczycielu.

Roczniki Przedmiot (Oddział)		1 I	2 II	3 i 4 III	5, 6 i 7 IV
Religja		2		1+1	1+1
Język polski	lub odwrotnie	2+2/2+1	1+2/2+2	3+2	2+2
Język ruski	lub odwrotnie	2+1/2+2	2+2/1+2	2+3	2+2
Historja					1+1
Geografja				1+1	1+1
Nauka o przyrodzie . . .					
Arytmetyka z geometrją . .		2+1	1+2	2+1	1+2
Rysunek		1		1	
Zajęcia praktyczne . . .				1	
Śpiew		1		1	
Ćwiczenia cielesne . . .					
Liczba godzin ucznia . . .		14	14	20	20
Liczba godzin nauczyciela .		14		20	

Razem godzin nauczyciela: 30 etatowych + 4 nadliczbowe.

Uwaga „lub odwrotnie“ odnosi się do liczb. umieszczonych w rubrykach przeznaczonych dla oddziałów I i II.

Na naukę języka polskiego (lub ruskiego, zależnie od tego, w którym języku rozpoczyna się nauka czytania i pisania) wyznaczono w oddziale I-ym w pierwszem półroczu 4 godziny, w drugiem półroczu 3, zaś na naukę języka ruskiego (względnie polskiego) odwrotnie.

Podobnie w oddziale II-gim. Język, który miał wyznaczone dla siebie w oddziale I-ym w półroczu pierwszem 4 godziny, otrzymuje w pierwszem półroczu oddziału II-go tylko 3 godziny i odwrotnie.

Szkoły o dwóch nauczycielach.

Przedmiot (Oddział) / Roczniki	1 I	2 II	3 i 4 III	5, 6 i 7 IV
Religja	2 (wspólnie I i II)		2	2
lub	2	2	1+1	1+1
Język polski (lub odwrotnie)	4/3	3/4	5	4
Język ruski (lub odwrotnie)	3/4	4/3	5	4
Historja				2
Geografja			2 (z Nauką o przyrodzie)	1
Nauka o przyrodzie				1
Arytmetyka z geometrją	3	3	3	3
Rysunek, Zajęcia praktyczne	1	1	1	1
Śpiew, Ćwiczenia cielesne	1	1	1	1
Liczba godzin ucznia	14	14	19	19
Liczba godzin nauczyciela	26 (28)		38 (36)	

Razem godzin nauczyciela: 58 etatowych + 6 nadliczbowych.

Szkoły o trzech nauczycielach.

Wariant a.

Przedmiot (Oddział) / Roczniki	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2 (wspólnie I i II)					
lub	2	2	1+1	1+1	1+1	1+1
Język polski (lub odwrotnie)	4/3	3/4	5	6	2+2	2+2
Język ruski (lub odwrotnie)	3/4	4/3	5	6	2+2	2+2
Historja					1+1	1+2
Geografja			3 (z Nauką o przyrodzie)	2	2+1	1+1
Nauka o przyrodzie				2	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją	3	3	4	4	2+2	2+2
Rysunek	1 (z Zajęciami praktycznymi)	1 (z Zajęciami praktycznymi)	1	1	1 (wspólnie V i VI)	
Zajęcia praktyczne			1	1	1 (wspólnie V i VI)	
Śpiew	1 (z Ćwiczeniami cielesnymi)	1 (z Ćwiczeniami cielesnymi)	1 (wspólnie III i IV)		1 (wspólnie V i VI)	
Ćwiczenia cielesne			1 (wspólnie III i IV)		1 chłop. 1 dziew. (wspólnie V i VI)	
Liczba godzin ucznia	14	14	23	26	27	27
Z tego uczą się razem	2		4		26 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno	12	12	19	22		
Liczba godzin nauczyciela	26 (27)		45		26+2 g. ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 86 etatowych + 13 (15) nadliczbowych.

Szkoły o trzech nauczycielach.

Warjant b.

Roczniki Przedmiot (Oddział)	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2		2			
lub	2	2			1+1	1+1
Język polski (lub odwrotnie)	4/3	3/4	3+3	3+3	2+2	2+2
Język ruski (lub odwrotnie)	3/4	4/3	3+3	3+3	2+2	2+2
Historja					1+1	1+2
Geografja			2+1 (Geografja i Nauka o przyrodzie)	1+1	2+1	1+1
Nauka o przyrodzie . . .				2+1	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją . .	3	3	2+2	2+2	2+2	2+2
Rysunek	1 (Rysunek i Zajęcia praktyczne)	1	1		2	
Zajęcia praktyczne . . .		1	2		2	
Śpiew	1 (Śpiew i Ćwiczenia cielesne)	1	1		1	
Ćwiczenia cielesne . . .		1	1		1 chłop. 1 dziew.	
Liczba godzin ucznia . . .	14	16	26	28	29	29
Z tego uczą się razem . .	2		26		28 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno . .	12	14		2		
Liczba godzin nauczyciela .	28 (30)		28		28+2 godz. ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 86 (wszystkie etatowe).

Szkoły o czterech nauczycielach.

Roczniki Przedmiot (Oddział)	I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 i 7 VI
Religja	2					
lub	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski	5	6	6	6	2+2	2+2
Język ruski	5	6	6	6	2+2	2+2
Historja					1+1	1+2
Geografja			3 (Geografja i Nauka o przyrodzie)	2	2+1	1+1
Nauka o przyrodzie . . .				3	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją . .	3	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek	1	1	2		2	
Zajęcia praktyczne . . .	1	1	2		2	
Śpiew	1	1	1		1	
Ćwiczenia cielesne . . .	1	1	2		2 chłop. 2 dziew.	
Liczba godzin ucznia . . .	19	22	28	30	30	30
Z tego uczą się razem . .	2		7		28 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno . .	17	20	21	23		
Liczba godzin nauczyciela .	39		51		28+4 godz. ćw.	

Razem godzin nauczyciela: 114 etatowych + 8 nadliczbowych.

Szkoły o pięciu nauczycielach.

Roczniki Przedmiot (Oddział)	1 I	2 II	3 III	4 IV	5 V	6 VI	7 VII
Religja	2	2	2	2	2	1+1	1+1
Język polski	5	6	6	6/5	4	2+2	2+2
Język ruski	5	6	6	5/6	4	2+2	2+2
Historja					2	2+1	2+3
Geografja			1	2	3	1+1	
Nauka o przyrodzie			2	2	4	2+2	2+2
Arytmetyka z geometrją	3	4	4	4	4	2+2	2+2
Rysunek	1	1	2	2	2	2	
Zajęcia praktyczne	1	1	2	2	2	2	
Śpiew	1	1	1		1	1	
Ćwiczenia cielesne	1	1	1	1	2 chłopcy		
			lub 2		2 dziewczęta		
Liczba godzin ucznia	19	22	27 (28)	27 (28)	30	30	30
Z tego uczą się razem			1 (3)		bez ćw. ciel.	28 bez ćw. ciel.	
Z tego uczą się osobno	19	22	26 (25)	26 (25)	28		
Liczba godzin nauczyciela	41		53		28	28+4 ćw. ciel.	

Razem godzin nauczyciela: 142 etatowych + 12 nadliczbowych.

Szkoły o sześciu i więcej nauczycielach.

Stopień organizacji	Szkoła o sześciu nauczycielach							Szkoła o sześciu i więcej nauczycielach						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI	VII niepodz.	I	II	III	IV	V	VI	VII
Religja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Język polski	5	6	6	4/5	4	4	4	5	6	6	6/5	4	4	4
Język drugi wykładowy	5	6	6	5/6	4	4	4	5	6	6	5/6	4	4	4
Historja	—	—	—		2	2	4	—	—	—		2	2	3
Geografja	—	—	1	2	3	3		—	—	1	2	3	2	
Nauka o przyrodzie	—	—	2	2	3	3	4	—	—	2	2	3	3	5
Arytmetyka z geometrją	3	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4
Rysunek	1	2	1	2	2	2		1	2	1	2	2	2	2
Zajęcia praktyczne	2	2	3	2	3	3		2	2	3	2	3	3	3
Śpiew	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1
Ćwiczenia cielesne	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2
Razem godzin tygodniowo	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	28	30	30	30

U w a g i: 1 i 2 jak przy szkołach o sześciu i więcej nauczycielach pod A.

3. W szkołach o jednym nauczycielu należy podział liczby godzin na lekcje nauki głośnej (pierwsze składniki) i nauki cichej (drugie składniki) w komplecie, złożonym z oddziałów I i II, rozumieć w ten sposób, iż nauczyciel ma ogółem zużyć wymiar czasu, określony w planie, jedynie w stosunku tygodniowym. Poza tem stosować może czasokresy godzinne, półgodzinne czy nawet inne w zależności od potrzeby.

Wszędzie indziej stosować należy przy nauce łącznej (głośna i cicha równocześnie) zasadniczo lekcje całogodzinne.

4. We wszystkich szkołach obowiązuje ponad czas pracy, wyznaczony w planie, jeszcze 10 minut codziennych ćwiczeń cielesnych dla uczniów od III oddziału wzwyż.

5. Wskazówki, zawarte w części I, II i III oraz w punktach 1 i 2 części IV-tej okólnika ministerjalnego (Nr. 31 z dnia 10 marca 1934 r.) odnoszą się do wszystkich publicznych szkół powszechnych w Okręgu bez względu na ich język nauczania.

Wskazówki punktu 4 części IV-tej okólnika mogą w pewnych wypadkach znaleźć zastosowanie analogiczne również w szkołach z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka drugiego, w szkołach z niepolskim językiem nauczania i w szkołach dwujęzycznych.

6. Wskazane na stronie 109 okólnika (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2 z dnia 21 marca 1934 r.) u dołu różne możliwości przy organizacji ćwiczeń cielesnych winny znaleźć zastosowanie również we wszystkich innych publicznych szkołach powszechnych Okręgu.

7. O ile Ministerstwo nie wyda w tym względzie odmiennych zarządzeń, nie będzie w szkołach o trzech i więcej nauczycielach bez względu na język nauczania w roku szkolnym 1934/35 w oddziale IV-tym nauki historji, zaś nauka geografji w oddziale IV w szkołach z polskim j. nauczania (bez obowiązującej nauki drugiego języka) będzie prowadzona według programu nowego łącznie z nauką o przyrodzie.

Uwaga dotycząca nauczania geografji łącznie z nauką o przyrodzie odnosi się również do szkół o jednym i o dwóch nauczycielach z niepolskim językiem nauczania i do szkół dwujęzycznych o jednym i o dwóch nauczycielach.

8. Pewne drobne odchylenia (o ile chodzi o dokonaną redukcję godzin) od planów, podanych w punkcie 2 pod A i B niniejszego okólnika, są oczywiście dopuszczalne, atoli jedynie w wypadkach wyjątkowych i wystarczająco uzasadnionych a dokonać ich może **tylko** inspektor szkolny, przestrzegając postanowień zarządzenia Min. W. R. i O. P. z dnia 19-go marca 1931 r. Nr. II. 6291/31 oraz wszystkich następnych zarządzeń na niem opartych.

5.

Granice wieku obowiązku szkolnego na terenie Okr. Szkolnego Lwow.

w latach szkolnych 1933/34—1939/40 zgodnie z art. 6 i 7 ustawy o ustroju szkolnictwa oraz z zarządzeniem Min. W. R. i O. P. Nr. II. P. 1635 z r. 1933.

A. W miejscowościach, w których obowiązek szkolny w myśl ustawy z dnia 23 maja 1895 r. (Dz. U. Kr. Nr. 57) trwał lat sześć.

Rok szkolny	W wieku obowiązku szkolnego znajdują się dzieci urodzone w czasie:
1933/34	od 1 września 1921 do 31 grudnia 1926 (5 i 1/3 rocznika)
1934/35	od 1 września 1922 do 31 grudnia 1927 (dtto)
1935/36	od 1 września 1923 do 31 grudnia 1928 (dtto)
1936/37	od 1 września 1924 do 31 grudnia 1929 (dtto)
1937/38	od 1 września 1925 do 31 grudnia 1930 (dtto)
1938/39	od 1 września 1925 do 31 grudnia 1931 (6 i 1/3 rocznika)
1939/40	od 1 stycznia 1926 do 31 grudnia 1932 (7 roczników)

B) W miejscowościach, w których obowiązek szkolny w myśl ustawy z dnia 23 maja 1895 r. (Dz. U. Kr. Nr. 57) trwał lat siedm.

Rok szkolny	W wieku obowiązku szkolnego znajdują się dzieci urodzone w czasie:
1933/34	od 1 września 1920 do 31 grudnia 1926 (6 i 1/3 rocznika)
1934/35	od 1 września 1921 do 31 grudnia 1927 (dtto)
1935/36	od 1 września 1922 do 31 grudnia 1928 (dtto)
1936/37	od 1 września 1923 do 31 grudnia 1929 (dtto)
1937/38	od 1 września 1924 do 31 grudnia 1930 (dtto)
1938/39	od 1 września 1925 do 31 grudnia 1931 (dtto)
1939/40	od 1 stycznia 1926 do 31 grudnia 1932 (7 roczników)

6.

Kursy (konferencje) wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych w roku 1934.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 205 z dnia 17 kwietnia 1934. (l. 8340/34).

Na zasadzie upoważnienia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 22-go marca b. r. Nr. II. P. 1794/34 organizuję w roku 1934 na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego 26 państwowych kursów (konferencyj) wakacyjnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych, których rozkład wraz ze wskazówkami podaję niżej.

Na ogólną liczbę 26 konferencyj 21 odbędzie się w terminie I t. j. od 18—30 czerwca włącznie, pozostałych 5 — w terminie II. t. j. od 2-go do 14-go lipca b. r. włącznie.

Nauczyciele publicznych szkół powszechnych mogą zgłaszać się na konferencje dwutygodniowe we własnym lub innym obwodzie szkolnym (lub we własnym lub innym okręgu szkolnym) a zgłoszenie, przesłane w drodze służbowej przełożonemu inspektorowi szkolnemu, winno zawierać następujące dane:

„Zgłoszenie na kurs (konferencję) w..... (miejscowość) w terminie..... podać termin). Imię i nazwisko zgłaszającego się, jego stanowisko służbowe i dokładny adres“.

Do zgłoszenia należy dołączyć znaczki pocztowe wartości 40 gr na koszty korespondencji oraz wpisowe w kwocie 7 zł (siedm zł) za konferencję 2 tygodniową; natomiast wpisowe za kurs 4 tygodniowy wynosi 15 zł, a za kurs 5 tygodniowy zł 20.

Zgłoszenia na kursy (konferencje) we własnym obwodzie szkolnym kieruje inspcktor szkolny na ręce kierownika administracyjnego, natomiast na konferencję w innym obwodzie (okręgu) szkolnym przesyła natychmiast właściwemu inspektorowi szkolnemu.

Termin zapisów upływa zasadniczo z dniem 1-go czerwca. Po tym terminie tylko wyjątkowo będą mogli być przyjmowani uczestnicy w miarę wolnych miejsc.

W razie nadmiernej ilości zgłoszeń będą mogły być tworzone oddziały równoległe. Kuratorjum nie może jednak w obecnej chwili dać w tym kierunku żadnych zapewnień.

Kuratorjum przestrzega, że kursy (konferencje) wakacyjne nie stanowią podstawy do odroczenia ćwiczeń wojskowych zarówno dla uczestników, jak i prelegentów.

Uczestnikom, którzy będą brali regularnie udział w konferencji, zostaną wydane odpowiednie zaświadczenia, dające im pierwszeństwo — przy równych innych warunkach — przy ubieganiu się w. k. n. przy egzaminach eksternów na w. k. n. i t. p.

Normy płac prelegentów i wynagrodzenie kierownika administracyjnego — w stosunku do lat ubiegłych — uległy zmianie, a mianowicie:

1. Kierownik administracyjny otrzyma za tydzień pracy na jednym kursie (konferencji) wynagrodzenie w kwocie 25 zł (dwadzieścia pięć zł) w razie zaś zorganizowania internatu i wspólnej kuchni w kwocie 35 zł (trzydzieści pięć). W wpyadku łączenia przez jedną osobę kilku kierownictw wynagrodzenie kierownika w żadnym wypadku nie może przekraczać 300 zł (trzysta zł).

2. Prelegent za 18 (ośmnaście) godzin pracy tygodniowej otrzyma 125 zł (stodwadzieścia pięć zł) nadto mieszkanie i utrzymanie bezpłatne oraz zwrot kosztów podróży bez diet. Prelegent zajęty w mniejszym wymiarze godzin otrzyma za jedną godzinę pracy 6,94 zł (sześć zł i 94/100).

Panowie Inspektorzy Szkolni ogłoszą wpisy na kursy (konferencje) możliwie natychmiast i w terminie do dnia 10-go maja br. doniosą mi osobnem sprawozdaniem o stanie zapisów. Proszę o dotrzymanie zakreślonego terminu, ponieważ Kuratorjum do dnia 15-go maja br. musi przesłać odpowiednie materjały Ministerstwu W. R. i O. P.[1]).

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

---

[1]) Okólnik ten rozesłano również w osobnych odbitkach.

Rozkład państwowych kursów wakacyjnych (konferencyj) dla nauczycielstwa szkół powszechnych w roku 1934.

Inspektorat Szkolny	Miejscowość kursu, termin, szczegóły organizacyjne.	Temat — uwagi.
Jarosław (1)	Jarosław. Termin I. Internat i wspólna kuchnia dla uczestników zamiejscowych w szkole im. Kr. Jadwigi. Wycieczki, kąpiele w Sanie.	Język polski, historja, śpiew: razem 72 godz. zajęć na kursie. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania oraz podręczniki szkolne: polskie — historja.
Jarosław (2)	j. w.	Przyroda, geografja, ćwiczenia cielesne: razem 72 godz. zajęć na kursie. Należy mieć ze sobą programy nauczania oraz podręczniki szkolne do przyrody i geografji.
Lwów, ul. Bourlarda L. 4/II (1)	Lwów. Termin I. Dla uczestników zamiejscowych zostanie zorganizowany internat i kuchnia. Wycieczki, zwiedzanie zabytków Lwowa, muzea, teatry, kort tennisowy, kąpiele i t. p.	Język polski, historja, śpiew: 72 godz. zajęć na kursie. Należy przynieść ze sobą programy nauczania oraz podręczniki szkolne do języka polskiego i historji.
Lwów (2)	j. w.	Arytmetyka z geometrją, zajęcia praktyczne, rysunek. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania oraz podręczniki szkolne (arytmetyka - geometrja).
Lwów (3)	Lwów. Termin II. j. w.	Programy nauczania w I. II i III oddziale. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Lwów (4)	j. w.	Programy nauczania w V i VI oddziele. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.

Inspektorat Szkolny	Miejscowość kursu, termin, szczegóły organizacyjne.	Temat — uwagi.
Nisko (1)	Rudki n/S. Termin I. Uczestnicy zamiejscowi zostaną pomieszczeni w internacie Państwowej Szkoły Rzemiosł. Wspólna kuchnia zostanie zorganizowana. Wycieczki, staw, rzeka, kąpiele, jazda kajakiem.	Programy nauczania w I, II i III oddziale. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Przemyśl ul. Barska Nr. 16 (1)	Przemyśl. Termin I. Internat przygotowany, udogodnienia w stołowaniu, San, wycieczki łodziami, kąpiele rzeczne, wycieczki w okolice.	Przyroda, geografja, śpiew. Należy przewieźć ze sobą programy nauczania i podręczniki szkolne do przyrody i geografji.
Przemyśl (2)	j. w.	Zajęcia praktyczne, wychowanie fizyczne, śpiew. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania do wszystkich przedmiotów.
Przemyśl (3)	Przemyśl. Termin II. j. w.	Przyroda, geografja, śpiew. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania i podręczniki do przyrody i geografji.
Przemyśl (4)	j. w.	Zajęcia praktyczne, wychowanie fizyczne, śpiew. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Rzeszów (1)	Rzeszów. Termin I. Dla uczestników zamiejscowych zostanie zorganizowany internat i kuchnia.	Programy nauczania w I, II i III oddziale. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Rzeszów (2)	j. w.	Programy nauczania w V i VI oddziale. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Turka n/Str. (1)	Turka n/Str. Termin I. Internat i wspólna kuchnia na miejscu. Wycieczki, kąpiele rzeczne, rozrywki.	Programy nauczania w I, II i III oddziale. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.

Inspektorat Szkolny	Miejscowość kursu, termin, szczegóły organizacyjne.	Temat — uwagi.
Kołomyja (1)	Kuty. Termin I. Internat i wspólna kuchnia, wycieczki górskie i kąpiele.	Zajęcia praktyczne, wychowanie fizyczne, śpiew. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Kołomyja (2)	Kuty. Termin II. j. w.	Programy nauczania w I, II i III oddziale. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Stanisławów (1)	Stanisławów. Termin I. Dla uczestników zamiejscowych zostanie zorganizowany internat i kuchnia, wycieczki, kąpiele, rozrywki.	Język polski, historja, śpiew. Należy przywieźć programy nauczania i podręczniki szkolne do j. polskiego i historji.
Stanisławów (2)	j. w.	Przyroda, geografja, rysunek. Należy przywieźć programy nauczania i podręczniki szkolne do przyrody i geografji.
Stanisławów (3)	j. w.	Zadania kierownika szkoły powszechnej ze szczególnem uwzględnieniem realizacji nowych programów. Uczestnicy winni przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Stryj (1)	Stryj. Termin I. Dla zamiejscowych internat i wspólna kuchnia, kąpiele rzeczne, wycieczki.	Język polski, rachunki, zajęcia praktyczne. Należy przywieźć programy nauczania i podręczniki szkolne do języka polskiego i rachunków.
Złoczów (1)	Złoczów. Termin I. Dla uczestników zamiejscowych będzie zorganizowany internat i wspólna kuchnia.	Język polski, historja, rysunek. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania i podręczniki szkolne do języka polskiego i historji.

Inspektorat Szkolny	Miejscowość kursu, termin, szczegóły organizacyjne.	Temat — uwagi.
Złoczów (1)	Stryj. Termin I. Dla uczestników zamiejscowych będzie zorganizowany internat i kuchnia.	Język polski, rachunki, zajęcia praktyczne. Należy przywieźć programy nauczania i podręczniki szkolne do języka polskiego i rachunków.
Złoczów (2)	Brody. Termin I. j. w.	j. w.
Czortków (1)	Czortków. Termin I. Wygodne pomieszczenie w internacie dla uczestników zamiejscowych wspólna kuchnia, wycieczki, kąpiele.	Przyroda, geografja, zajęcia praktyczne. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania i podręczniki szkolne do przyrody i geografji.
Czortków (2)	Zaleszczyki. Termin I. Dla uczstników zamiejscowych internat i udogodnienia w stołowaniu, kąpiele, wycieczki, rozrywki.	Język polski, historja, śpiew. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania i podręczniki szkolne do j. polskiego i historji.
Tarnopol (1)	Tarnopol. Termin I. Uczestnicy zamiejscowi zostaną pomieszczeni w internacie, zostanie zorganizowana wspólna kuchnia.	Programy nauczania w I, II i III oddziale. Należy przywieźć programy nauczania wszystkich przedmiotów.
Tarnopol (2)	Tarnopol. Termin II. j. w.	Programy nauczania w V i VI oddziale. Należy przywieźć ze sobą programy nauczania wszystkich przedmiotów.

7.

Przestrzeganie przepisów ustawy o przymusowem szczepieniu ochronnem przeciwko ospie.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 47 z dnia 10 kwietnia 1934 r. (I. WF. 1299/34).

Sprawozdanie lekarzy, odwiedzających szkoły powszechne, notują dość często wypadki znajdowania się w szkołach pewnej liczby dzieci nieszczepionych powtórnie przeciwko ospie.

Celem usunięcia tego niedopuszczalnego stanu rzeczy Ministerstwo zarządza:

Niezwłocznie po otrzymaniu niniejszego okólnika Dyrekcje i Kierownictwa szkół sprawdzą, czy wszyscy (tkie) uczniowie (enice) posiadają

świadectwo o skutecznem przyjęciu się ospy tak po pierwotnem szczepieniu, jak i po powtórnem; w razie niemożności przedstawienia przez uczniów (enice) tych świadectw lekarze szkolni dokonają sprawdzenia szczepienia pierwotnego, jak i powtórnego.

W szkołach, nie mających lekarzy szkolnych, sprawdzanie pierwotnego szczepienia może być przeprowadzone przez nauczycieli (opiekunów klasowych). Sprawdzenie powtórnego szczepienia, o ile nie zostało przedłożone odpowiednie zaświadczenie, może być dokonane wyłącznie przez lekarza. Wyniki sprawdzenia należy zanotować bądź na osobnych listach, bądź w dziennikach klasowych.

Dzieci, które nie mają świadectw lub śladów szczepień, należy wciągnąć na specjalną listę imienną, którą należy przesłać natychmiast do właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej (lekarza powiatowego). Lista imienna powinna podawać imię i nazwisko ucznia, miejsce zamieszkania (adres) oraz rok urodzenia.

Jeżeli liczba dzieci, którym musi być zaszczepiona ospa, jest dość znaczna, należy w porozumieniu z lekarzem powiatowym lub miejskim zorganizować szczepienie ospy na miejscu, w szkole.

Dyrekcje i kierownictwa szkół dołożą wszelkich starań, by do końca roku szkolnego nie było w szkole dzieci nieszczepionych powtórnie na ospę.

Ministerstwo przypomina, że w myśl postanowienia ustępu drugiego art. 8 ustawy z dnia 9-go lipca 1929 r. o przymusowem szczepieniu ochronnem przeciwko ospie dzieci nieszczepionych w przepisanych terminach t. j. w pierwszym i 7 roku życia, nie wolno przyjmować do szkół. W związku zatem z zapisami i przyjmowaniem dzieci do pierwszej klasy szkoły powszechnej kierownictwa szkół winny żądać od uczniów (enic) przedstawienia świadectw zarówno pierwszego szczepienia ochronnego przeciwko ospie, jak również i powtórnego, — jeśli zaś w danej miejscowości termin urzędowy dorocznych szczepień przypadnie już w okresie nauki szkolnej, winny dopilnować, by wszystkie dzieci, podlegające przymusowi powtórnego szczepienia, zostały w przepisanym terminie zaszczepione.

PP. Wizytatorzy szkół oraz Inspektorzy szkolni podczas odwiedzin szkół zechcą na tę sprawę zwracać stale uwagę i sprawdzać wykonanie ustawy i niniejszych zarządzeń.

Ministerstwo podaje jednocześnie do wiadomości, że w Dz. U. R. P. Nr. 13 z roku 1934, poz. 113, ogłoszony został jednolity tekst ustawy z dnia 19-go lipca 1919 roku o przymusowem szczepieniu ochronnem przeciwko ospie, jako załącznik do Obwieszczenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 25-go stycznia 1934 r.

Dyrektor Departamentu: (—) *Karol Makuch.*

Nr. O. 8505/34. W związku z powyższem Kuratorjum O. S. Lw. poleca wynik przeprowadzonych przeglądów młodzieży i dziatwy szkolnej wykazać w rocznem sprawozdaniu ze stanu opieki higjeniczno-lekarskiej za rok szk. 1933/34, wyszczególniając ilość młodzieży i dziatwy nieszczepionej i jak w tym wypadku zorganizowano akcję szczepienia.

Kurator O. S. Lw. (—) *J. Gadomski.*

8.

Egzaminy nadzwyczajne w szkołach powszechnych.

Wyjaśnienie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6-go kwietnia 1934 roku. Nr. II. P. 199/34.

Nr. I. 8072/34. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że ustęp 2 § 1 rozporządzenia Ministerstwa z dnia 27-go listopada 1930 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 29-go grudnia 1930 r. Nr. 12, poz. 187 [1]) nie odnosi się do języka ruskiego. Za język obcy przy egzaminach nadzwyczajnych z zakresu programu nauczania w szkołach powszechnych należy uważać język francuski lub niemiecki.

Kandydaci, zdający egzamin nadzwyczajny z zakresu programu nauczania w szkole powszechnej, nie muszą zdawać egzaminu z języka ruskiego, jeżeli zgłaszają się do egzaminu według programu szkół polskich bez języka ruskiego. W każdym natomiast wypadku mogą się starać o zwolnienie od języka obcego, t. j. francuskiego lub niemieckiego.

Dyrektor Departamentu: (—) *Dr. M. Mendys,* wr.

9.

Organizacja roku szkolnego 1934/35 w szkołach średnich ogólno-kształcących i zakładach kształcenia nauczycieli.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 30 z dnia 7-go marca 1934 roku. (II. S. 1882/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 23).

W związku z organizacją roku szkolnego 1934/35 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli Ministerstwo W. R. i O. P. przypomina rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1-go kwietnia 1933 roku o częściowem wykonaniu ustawy z dnia 11-go marca 1932 roku o ustroju szkolnictwa (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 30-go maja 1933 roku Nr. 5, poz. 97 [2]), a nadto zarządza, co następuje:

I. Szkoły państwowe.

§ 1. W wypadkach, gdy klasy I-sze gimnazjów według nowego ustroju z początkiem roku szkolnego 1934/35 nie będą mogły pomieścić młodzieży, napływającej w znaczniejszej ilości po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły powszechnej, mogą być otwierane oddziały równoległe tych klas. Gdy zajdzie potrzeba otwarcia w szkole więcej, niż jednego oddziału równoległego klasy I-szej, należy przedstawić Ministerstwu umotywowany wniosek w każdym poszczególnym wypadku i uzyskać na to zgodę.

2. Kandydaci do klasy I-ej przyjmowani sa w poczet uczniów gimnazjum na podstawie egzaminu wstępnego (z wyjątkiem uczniów, przybywających po ukończeniu tegorocznej klasy II-ej według dawnego ustroju w gimnazjach prywatnych z pełnemi prawami, którzy egzaminu wstępnego nie zdają).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 8.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 162.

Dopuszczeni do egzaminu winni być bez względu na liczbę zgłoszeń wszyscy kandydaci, którzy do dnia 20-go sierpnia 1934 roku będą mieli ukończone co najmniej lat 12, a nie przekroczą lat 16.

W stosunku do młodzieży, która zgłasza się do gimnazjum ze świadectwem ukończenia 6 oddziałów szkoły powszechnej, względnie ukończenia 2-ch klas prywatnej szkoły ogólnokształcącej według dawnego ustroju, można w bieżącym roku szkolnym nie przestrzegać postanowienia, dotyczącego dolnej granicy wieku.

Wśród kandydatów do egzaminu rozróżnia się dwie grupy: a) kandydatów, którzy wykażą się świadectwem ukończenia sześciu oddziałów szkoły powszechnej, względnie świadectwem ukończenia klasy II prywatnego gimnazjum o niepełnych prawach szkół państwowych, b) kandydatów, którzy świadectwa takiego nie przedłożą.

Egzamin dla kandydatów, wymienionych w grupie a), ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata.

Za podstawę orjentacji będzie służyło świadectwo szkoły powszechnej; o zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program 6-ciu oddziałów siedmioklasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie I i II klasy gimnazjum (progimnazjum) według dawnego ustroju — zależnie od deklaracji kandydatów.

Egzamin odbywa się z przedmiotów następujących: język polski, geografja, arytmetyka z geometrją.

Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historji, przy geografji — z przyrody.

Kandydaci, wymienieni w grupie b), zdają egzamin pełny ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu 6 oddziałów siedmio-klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie w zakresie klasy I i II gimnazjum (progimnazjum) według dawnego ustroju (zależnie od deklaracji kandydatów) z wyjątkiem rysunku, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten polega na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i niezbędne sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci tylko kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach.

Jeżeli egzamin wstępny zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

Kandydat, który zdał egzamin do klasy I i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc, może być przyjęty w tym samym roku bez ponownego składania egzaminu do klasy I innego gimnazjum najdalej w ciągu pierwszego okresu szkolnego na podstawie zaświadczenia o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu wstępnego. W zaświadczeniu wymienić należy stopnie z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych i w zakończeniu umieścić uwagę: „Zaświadczenie niniejsze nie jest równoznaczne ze świadectwem ukończenia 6 oddziałów publicznej szkoły powszechnej względnie II-ej klasy gimnazjum ośmioletniego". Zaświadczenia takie obowiązane są dyrekcje wydawać na żądanie kandydata.

Przyjęcia i egzaminy wstępne do kl. II-ej przeprowadza się jedynie w wypadkach, gdy liczba uczniów w klasie tej nie dosięga 45.

Do klasy II-ej mogą być przyjmowani kandydaci, którzy do dnia 20-go sierpnia 1934 roku ukończą co najmniej lat 13, a nie przekroczą lat 16, przyczem w stosunku do uczniów, przybywających z prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, dolna granica wieku w roku bieżącym może nie być brana pod uwagę.

Kandydaci do kl. II-ej zdają egzamin ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w b. r. szk. w kl. I-ej.

Kandydat do kl. II-ej może być przyjęty, o ile zda egzamin ze wszystkich przedmiotów z wynikiem pomyślnym i wykaże odpowiedni stopień ogólnego rozwoju.

3. Plan godzin w klasie I-ej wszystkich gimnazjów (również gimnazjów, przekształcanych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego) będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo w półroczu	
		I	II
Obowiązkowe	Religja	2	2
	Język polski	6	3
	Język łaciński	—	5
	Język obcy nowożytny	6	4
	Historja	3	3
	Geografja	3	3
	Przyroda (zoologja)	3	3
	Matematyka	3	3
	Zajęcia praktyczne	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
	Ogółem	30	30
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu	
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo	

Plan godzin w klasie II-ej wszystkich gimnazjów (również gimnazjów, przekształcanych na nowy ustrój z zakładów typu klasycznego) będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo
Obowiązkowe	Religja	2
	Język polski	4
	Język łaciński	4
	Język obcy nowożytny	4

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo
Obowiązkowe	Historia	3
	Geografja	2
	Przyroda (botanika) . . .	3
	Matematyka	4
	Zajęcia praktyczne . . .	2
	Ćwiczenia cielesne . . .	2
	Ogółem .	30
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo

We wszystkich klasach nowych gimnazjów z polskim językiem nauczania i nauką języka ruskiego (ukraińskiego) odbywać się będzie obowiązkowe nauczanie j. ruskiego po 2 godziny w każdej klasie; w ten sposób w przyszłym roku szkolnym całkowita tygodniowa ilość godzin przedmiotów obowiązkowych zostanie podwyższona w klasach I i II tych gimnazjów do 32.

W klasie I-ej gimnazjów z ruskim i białoruskim językiem nauczania oraz w gimnazjach utrakwistycznych (również w gimnazjach przekształcanych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego) obowiązywać będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący plan godzin:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo w półroczu	
		I	II
Obowiązkowe	Religja	2	2
	Język polski	5	3
	Jezyk ruski (białoruski) . .	5	3
	Język łaciński	—	5
	Język obcy nowożytny . .	4	4
	Historia	3	3
	Geografia	3	3
	Przyroda	3	2
	Matematyka	3	3
	Zajęcia praktyczne . . .	2	2
	Ćwiczenia cielesne . . .	2	2
	Ogółem .	32	32
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu	
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo	

W klasie II-ej gimnazjów z ruskim i białoruskim językiem nauczania oraz utrakwistycznych (również gimnazjów, przekształcanych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego) obowiązuje w roku szkolnym 1934/35 następujący plan godzin:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo
Obowiązkowe	Religja	2
	Język polski	4
	Język ruski (białoruski) . .	4
	Język łaciński	4
	Język obcy nowożytny . .	3
	Historja	3
	Geografja	2
	Przyroda	3
	Matematyka	3
	Zajęcia praktyczne . . .	2
	Ćwiczenia cielesne . . .	2
	Ogółem .	32
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo

W klasie I-ej państwowych gimnazjów z niemieckim językiem nauczania obowiązywać będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący plan godzin:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo w półroczu I	II
Obowiązkowe	Religja	2	2
	Język polski	6	4
	Język niemiecki	6	3
	Język łaciński	—	5
	Historja	3	3
	Geografja	3	3
	Przyroda	3	3

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo w półroczu I	Ilość godzin tygodniowo w półroczu II
Obowiązkowe	Matematyka	3	3
	Zajęcia praktyczne . . .	2	2
	Ćwiczenia cielesne . . .	2	2
	Ogółem .	30	30
Nadobowiązkowe	Język obcy nowożytny . .	2 godziny tygodniowo	
	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu	
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo	

W klasie II-ej państwowych gimnazjów z niemieckim językiem nauczania obowiązywać będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący plan godzin:

PRZEDMIOTY I ZAJĘCIA		Ilość godzin tygodniowo
Obowiązkowe	Religia	2
	Język polski	5
	Język niemiecki	4
	Język łaciński	4
	Historia	3
	Geografia	2
	Przyroda	3
	Matematyka	4
	Zajęcia praktyczne . . .	2
	Cwiczenia cielesne . . .	2
	Ogółem .	31
Nadobowiązkowe	Język obcy nowożytny . .	2 godziny tygodniowo
	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu
	Muzyka	1 –4 godzin tygodniowo

Ponadto w klasach I-ej i II-ej wszystkich gimnazjów należy wprowadzić: a) 10 minut gimnastyki codziennej (obowiązkowe także dla wszystkich innych klas), b) 2 godziny tygodniowo zabaw, gier i sportów oraz gier i ćwiczeń polowych (na zespół, nieprzekraczający 90 uczniów), c) 1 godzinę na miesiąc audycyj muzycznych.

Wszystkie pomienione zajęcia są dla uczniów obowiązkowe.

Łączna ilość tygodniowych godzin przedmiotów nadobowiązkowych może wynosić dla każdego ucznia najwyżej 4.

4. Zwalniające się wskutek likwidacji kursów III-cich w seminarjach nauczycielskich lokale szkolne, o ile nie będą niezbędne dla szkolnictwa średniego, należy tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, przeznaczyć

w roku szkolnym 1934/35 na cele szkolnictwa powszechnego, przyczem — umieszczając w seminarjum te lub inne klasy szkoły powszechnej — należy kierować się potrzebami praktyki pedagogicznej tegoż seminarjum, a więc pomienione klasy szkoły powszechnej traktować poniekąd jako uzupełnienie szkoły ćwiczeń. Oddziałom szkoły powszechnej należy w tych wypadkach umożliwiać korzystanie również z pomocy naukowych i pracowni seminarjum. Pomoce szkolne, które po zlikwidowaniu kursów III-cich, względnie po całkowitej likwidacji czy komasacji seminarjów nauczycielskich, okażą się zbędne, należy wypożyczać gimnazjom, których dyrekcje ponoszą odpowiedzialność za całość i zwrot wypożyczonego inwentarza.

Jednocześnie winno Kuratorjum tak regulować przechodzenie nauczycieli zakładów kształcenia nauczycieli do szkół średnich ogólnokształcących oraz do administracji szkolnej, ażeby przytem zapewnić sobie dostateczny kontyngent wybitniejszych i posiadających odpowiednie przygotowanie naukowe nauczycieli, zwłaszcza przedmiotów pedagogicznych i artystyczno - technicznych, dla przyszłych liceów pedagogicznych.

5. W sprawach otwierania przy państwowych seminarjach nauczycielskich lub zamiast nich klas gimnazjalnych — Ministerstwo zdecyduje w każdym poszczególnym wypadku na podstawie nadesłanych przez Kuratorjum wniosków. Wnioski te powinny dotyczyć zarówno każdej klasy I-ej, która miałaby istnieć przy seminarjum w roku szkolnym 1934/35 — niezależnie od tego, czy istnieje już w roku bieżącym — jak i każdej klasy II-ej w tych seminarjach, w których już obecnie istnieje klasa I-a.

W wypadkach przewidywania przez Kuratorjum ewentualnego zwinięcia klasy II-ej należy we wniosku wyjaśnić, w jaki sposób Kuratorjum zamierza zapewnić młodzieży, uczęszczającej do tej klasy, możność dalszej nauki.

6. W roku szkolnym 1934/35 mogą być otwierane za zezwoleniem Ministerstwa nowe klasy szkół ćwiczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich — przedewszystkiem w tych szkołach, w których w ubiegłym roku pozwolono otworzyć klasy V-te, względnie VI-te, oraz z tem zastrzeżeniem, że liczba uczniów w klasie musi dojść co najmniej do 40. W zasadzie w szkole ćwiczeń wogóle powinno być nie mniej, jak 40 uczniów w klasie. Jeżeli obecnie liczba uczniów w poszczególnych klasach nie dosięga tej wysokości, należy starać się doprowadzić do tej liczby, gdy się jednak okaże to niemożliwe, klas już istniejących zwijać z tego powodu nie należy.

7. Wolne miejsca w państwowych internatach seminarjalnych należy wszędzie tam, gdzie na to warunki pozwolą, udostępnić przedewszystkiem młodzieży, pochodzącej ze wsi, a uczęszczającej do gimnazjów państwowych. O przyjęciu do internatu decydować będzie dyrektor seminarjum, do którego należy wnieść podanie, zaopatrzone opinją dyrekcji gimnazjum. Opiekę wychowawczą i nadzór będzie spełniał dyrektor seminarjum w porozumieniu i przy pomocy dyrektorów gimnazjów, których uczniowie przyjęci zostali do internatu.

8. Całkowita likwidacja, względnie komasacja, państwowych seminarjów nauczycielskich z końcem roku szkolnego 1933/34 może nastąpić w wyjątkowych wypadkach drogą specjalnego zarządzenia Ministerstwa w stosunku do każdego zakładu oddzielnie na wniosek Kuratorjum, uzasadniony szczególnie ważnemi okolicznościami, i tylko o tyle, o ile mło-

dzież wyższych kursów będzie miała zapewnioną naukę w innym zakładzie oraz pomieszczenie w internacie na dogodnych warunkach.

9. Uczniowie obecnej klasy IV-tej w gimnazjum matematyczno-przyrodniczem, którzy nie otrzymają promocji do klasy V-tej i zapragną pobierać naukę w klasie II-ej nowego gimnazjum, winni w ciągu roku szkolnego wyrównać zaległości w zakresie języka łacińskiego, na co zgóry należy zwrócić im uwagę; w razie większej ilości takich uczniów Kuratorjum winno utworzyć dla nich specjalne komplety do uzupełniającej nauki j. łacińskiego, a przy klasyfikowaniu, zwłaszcza końcowem, należy brać pod uwagę specjalne trudności, jakie uczniowie ci mieli do zwalczania przy pobieraniu nauki według nowego programu.

10. W odniesieniu do statutu gimnazjum państwowego, ustalonego rozporządzeniem z dnia 31 października 1933 r. Nr. I. Pr. 3776/33 o organizacji gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 184 [1]), Ministerstwo komunikuje następujące uwagi:

a) w związku z § 7 Ministrstwo zaznacza, że wprowadzenie koedukacji uzależnione jest w dalszym ciągu od zgody Ministerstwa w każdym poszczególnym wypadku,

b) § 11 obowiązuje bezwzględnie w stosunku do klas I-ych, które powstaną w r. szk. 1934/35. W stosunku do innych klas należy § 11 stosować w miarę możności, o ile przez to nie zwiększa się ogólna liczba oddziałów. Nie należy jednak do tych klas (a więc i do klas starego gimnazjum) przyjmować uczniów nowych, gdy liczba uczniów w danej klasie wynosi 45 lub więcej,

c) § 12 ustęp ostatni statutu należy rozumieć w tym sensie, że przy organizacji roku szk. 1934/35 powinno się stopniowo zmierzać do zmniejszenia ilości oddziałów do liczby statutowej.

Jeżeli jednak okaże się to niemożliwe, w roku szkolnym 1934/35 liczba oddziałów pod jednem kierownictwem może przejściowo wynosić wyjątkowo więcej, niż 16 oddziałów, w każdym razie jednak musi być mniejsza, niż w roku bieżącym (przynajmniej o jeden oddział),

d) w związku z postanowieniami § 64 udziela się dyspensy od dolnej granicy wieku w myśl wskazówek, zawartych w punkcie 2 niniejszego okólnika.

11. Programy i organizacja pedagogjów oraz seminarjów dla wychowawczyń przedszkoli w r. szk. 1934/35 zmianie nie ulegną.

12. Co do nadsyłania wniosków do Ministerstwa ustala się następujące terminy: (opuszczono).

II. Szkoły prywatne.

1) Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, które pragną uzyskać względnie utrzymać posiadane prawa szkół państwowych, nie mogą prowadzić od roku szkolnego 1934/35 klas II-gich gimnazjów według dawnego ustroju. Od początku zaś roku szkolnego 1934/35 klasa III prywatnych gimnazjów winna być przekształcona na klasę I-szą czteroletniego gimnazjum według nowego ustroju.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 466.

Młodzież tegorocznej klasy II-ej gimnazjów prywatnych znajdzie się w klasie I-ej według nowego ustroju na zasadzie promocji, uzyskanej do klasy III-ej według dawnego ustroju.

2) Właściciele gimnazjów prywatnych mogą w przyszłym roku szkolnym uruchomić oddziały wyższe (ewentualnie bez siódmego) szkoły powszechnej, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli równocześnie uruchomią oddział pierwszy i drugi, a zatem zapoczątkują w ten sposób rozwojową szkołę powszechną. Szkoła ta powinna mieć osobne kierownictwo pedagogiczne, któreby dawało rękojmię należytego zrozumienia organizacji pracy w szkole powszechnej, i podlegać będzie nadzorowi inspektora szkolnego. Wogóle powstawaniu takich szkół nie należy czynić przeszkód, jeżeli właściciele spełnią warunki, przewidziane w ustawie z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

3) Prywatne seminarja nauczycielskie, które w roku szkolnym 1934/35 zachowają kursy III-cie, winny liczyć się z tem, że kursy te nie uzyskają praw szkół państwowych.

4) Zakładom tym nie należy czynić przeszkód w otwieraniu przy nich czteroletnich gimnazjów rozwojowych, jeżeli właściciele spełniają warunki, przewidziane w przytoczonej ustawie o szkołach prywatnych.

5) Ministerstwo przypomina, że w myśl pkt. a) § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych uczniowie seminarjów prywatnych, którzy wstąpili na kurs pierwszy później, niż w roku szkolnym 1931/32, nie będą dopuszczeni do składania egzaminu dla eksternów.

III.

Ministerstwo przypomina ponownie konieczność szczególnie intensywnej pracy na wyższych kursach seminarjalnych bez względu na to ile tych kursów w danej szkole pozostało.

Ministerstwo poleca również tak w państwowych, jak i prywatnych zakładach kształcenia nauczycieli na tle pracy w szkołach ćwiczeń i przy nauczaniu przedmiotów pedagogicznych wprowadzać młodzież w zasady nowego ustroju i zapoznawać z nowym programem szkół powszechnych.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

10.

Wynagrodzenie członków maturalnych komisyj egzaminacyjnych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 35 z dnia 13 marca 1934 r. (II. S. 1480/34).

Ministerstwo zmienia punkt 1, 2 i 6 okólnika z dnia 9 stycznia 1932 r. (II. S-22099/31) [1]) w sprawie wynagrodzenia członków maturalnych komisyj egzaminacyjnych w szkołach średnich ogólnokształcących i nadaje im następujące brzmienie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 79.

1. Za każdą godzinę pracy przy egzaminach piśmiennych, ustnych lub na posiedzeniu komisji — wynagrodzenie w wysokości 2.50 zł.

2. Za przeglądanie i poprawianie prac piśmiennych:

a) z języka polskiego (także i innego języka nauczania szkoły), historji i matematyki przewodniczący i nauczyciel-egzaminator — 1 zł,

b) z fizyki i języka łacińskiego — przewodniczący i nauczyciel-egzaminator — 75 gr.

c) z języka obcego — przewodniczący i nauczyciel-egzaminator — 50 gr.

6. Woźni — o ile są zatrudnieni poza obowiązkowemi godzinami — w szkołach średnich ogólnokształcących przy odbywaniu egzaminów dojrzałości, otrzymują za każdą godzinę 50 gr.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki*, wr.

11.

Organizacja roku szkolnego 1934/35 w szkołach zawodowych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 33 z dnia 7 marca 1934 r. (III TP-808/34) Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 25.

W związku z organizacją roku szkolnego 1934/35 w szkołach zawodowych, Ministerstwo zarządza, co następuje:

I. Szkoły państwowe.

W roku szkolnym 1934/35 nie będą przekształcane szkoły ani też zmieniane programy w myśl nowych zasad ustroju. Należy utrzymać we wszystkich szkołach programy dotychczasowe, dostosowując je ściśle do wskazań „Tymczasowych instrukcyj" Ministerstwa z 1933/34 r. Wystąpienia o zmiany w programach winny być kierowane do Ministerstwa tylko w wypadkach specjalnie ważnych i należycie uzasadnionych w terminie do dnia 15 kwietnia b. r. W dziedzinie przekształcania szkół, stopniowej likwidacji pewnych wydziałów i wprowadzania nowych programów nastąpią specjalne zarządzenia w swoim czasie.

Rok szkolny 1934/35 winien natomiast być okresem pełnej realizacji „Tymczasowych instrukcyj w sprawie organizacji szkół zawodowych", [1]) a czas poprzedzający jeszcze rozpoczęcie nowego roku szkolnego winien być wykorzystany na przygotowanie tej realizacji.

W szkołach, w których specjalnemi zarządzeniami Ministerstwa zawieszono w r. szk. 1933/34 przyjmowanie kandydatów na kurs (do klasy) I, zostaną zawieszone w r. szk. 1934/35 również kursy (klasy) II.

W szkołach technicznych typu zasadniczego i wyższego (w szk. przemysłowych) mistrzów maszynowych i budowlanych, organizacja roku szkolnego została określona postanowieniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 grudnia 1932 roku Nr. III. TP. 5162/32 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 110) oraz okólnikiem Nr. 26 z dnia 8-go marca 1933 roku [2]).

---

[1]) W Dz. Urz. nieogłoszone.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 7 i 107.

Egzaminy sprawdzające (wstępne) i końcowe odbywać się będą na zasadach i w terminach dotychczasowych.

W szkołach rzemieślniczo - przemysłowych (męskich i żeńskich), w szkołach handlowych i gospodarczych organizacja roku szkolnego określona została rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 18-go listopada 1932 roku (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99 [2]).

Egzaminy sprawdzające (wstępne) dla kandydatów do tych szkół na rok szkolny 1934/35 powinny odbywać się w okresie od 16-go do 20-go czerwca włącznie. Ponadto mogą dyrekcje szkół zarządzić również egzaminy sprawdzające w okresie od 17-go do 20-go sierpnia.

Zakończenie roku szkolnego w szkołach rzemieślniczo - przemysłowych reguluje instrukcja.

Odnośnie instytutów handlowych względnie administracyjnych, opartych na podstawie 6 kl. gimnazjum, Ministerstwo wyjaśnia, iż obowiązuje je taka sama organizacja roku szkolnego, jak w innych szkołach handlowych.

W szkołach rolniczych organizacja roku szkolnego jest następująca:

Typ szkoły	Początek roku szkolnego	Koniec roku szkolnego
I. Ludowe szkoły rolnicze.		
A. Żeńskie.		
11-miesięczne	15 listopada	15 października
5-miesięczne		
a) kurs jesienno - zimowy .	1 września	30 stycznia
b) kurs zimowo - wiosenny .	3 lutego	30 czerwca
B. Męskie.		
11-miesięczne	15 stycznia	15 grudnia
$1^1/_2$ - roczne	5 listopada	31 marca
3-letnie	1 września	15 czerwca
2-zimowe	5 listopada	31 marca
1-zimowe	5 listopada	31 marca
II. Średnie szkoły rolnicze.	20 sierpnia	15 czerwca

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

Organizacja roku szkolnego 1934/35 w szkołach ogrodniczych w związku z postanowieniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go marca 1934 roku (Nr. III Rol. 899/34) wyłączającem szkoły ogrodnicze z zakresu działania rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18-go listopada 1932 roku (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99) ustalona zostaje następująco:

1) Szkoły ogrodnicze typu wyższego.
(Państwowa Szkoła Ogrodnicza w Poznaniu).

Rok szkolny trwa od 15-go września do dnia 14-go września włącznie następnego roku i dzieli się na dwa półrocza szkolne, oraz na ferje zimowe, letnie i praktykę wakacyjną.

Pierwsze półrocze trwa od dnia 15-go września do dnia 30-go stycznia, drugie półrocze od dnia 3-go lutego do dnia 15-go czerwca.

Ferje zimowe trwają od dnia 23-go grudnia do dnia 15-go stycznia następnego roku.

Okres czasu od dnia 15-go czerwca do dnia 14-go września przeznacza się dla uczniów I. i II. kursu na obowiązkową dwumiesięczną praktykę pozaszkolną w zakładach ogrodniczych oraz na jednomiesięczne ferje letnie.

Uczniowie III. kursu w celu złożenia egzaminów końcowych pozostają w szkole do 30-go czerwca.

2) Średnie szkoły ogrodnicze.

Rok szkolny trwa od dnia 20-go sierpnia do dnia 19-go sierpnia włącznie następnego roku a dzieli się na dwa półrocza szkolne, oraz na ferje zimowe, letnie i praktykę wakcyjną.

Pierwsze półrocze trwa od dnia 20-go sierpnia do dnia 22-go grudnia, drugie półrocze od dnia 16-go stycznia do dnia 15-go czerwca.

Ferje zimowe trwają od dnia 23-go grudnia do dnia 15-go stycznia następnego roku.

Ferje letnie: grupa 1-sza (po 1/2 klasy I i II-ej) od dnia 16-go czerwca do dnia 15-go lipca, grupa 2-ga (po 1/2 klasy I i II-ej) od dnia 16-go lipca do dnia 19-go sierpnia.

Uczniowie klasy I i II-ej odbywają obowiązkową miesięczną praktykę w ogrodzie szkolnym: grupa 1-sza od dnia 16-go lipca do dnia 19-go sierpnia, grupa 2-ga od dnia 16-go czerwca do dnia 15-go lipca.

3) Niższe trzyletnie szkoły ogrodnicze.

Rok szkolny trwa od dnia 1-go kwietnia do dnia 30-go marca następnego roku i dzieli się na dwa półrocza szkolne, zimowe i letnie oraz na ferje zimowe.

Pierwsze półrocze letnie trwa od dnia 1-go kwietnia do dnia 30-go września, drugie półrocze zimowe od dnia 1-go października do dnia 30-go marca następnego roku.

Ferje zimowe trwają od dnia 23-go grudnia do dnia 15-go stycznia następnego roku.

Ferji letnich niema.

4) Niższe dwuletnie szkoły ogrodnicze.

Rok szkolny trwa od dnia 1-go października do dnia 30-go września następnego roku i dzieli się na dwa półrocza szkolne zimowe i letnie, oraz na ferje zimowe.

Pierwsze półrocze zimowe trwa od dnia 1-go października do dnia 31-go marca, drugie półrocze letnie od dnia 1-ko kwietnia do dnia 30-go września.

Ferje zimowe trwają od dnia 23-go grudnia do dnia 15-go stycznia następnego roku.

Ferji letnich niema.

5) Kursy specjalne.

(Państwowe Jednoroczne Kursy Praktyki Ogrodniczej w Zaleszczykach).

Rok szkolny trwa 11 miesięcy (bez przerwy wakacyjnej) od dnia 15-go stycznia do dnia 15-go grudnia.

II. Szkoły prywatne.

Prywatne szkoły zawodowe, subsydjowane przez Państwo powinny dostosować się do rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18-go listopada 1932 roku o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99), do postanowienia z dnia 6-go grudnia 1932 r. w sprawie organizacji roku szkolnego w państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 110) i okólnika Nr. 26 z dnia 8-go marca 1933 roku oraz do niniejszego okólnika.

Do czasu wydania zarządzeń, wprowadzających nowy ustrój szkół zawodowych w życie, nie należy w statutach szkół prywatnych zatwierdzanych przez kuratorja, stosować terminologji i pojęć odnoszących się do nowego ustroju, a organizację tych szkół opierać na przepisach ustawy ustrojowej.

Dyrektor prywatnej szkoły zawodowej powinien najpóźniej do dnia 15-go czerwca przedstawić władzy szkolnej spis nauczycieli nowozaangażowanych na następny rok szkolny zgodnie z postanowieniem par. 18, rozp. Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go czerwca 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473 [1]).

Ministerstwo jednak wyjaśnia, że powyższy przepis odnosi się jedynie do nauczycieli nowozaangażowanych, nie odnosi się więc do tych nauczycieli, którzy byli już zatrudnieni w tej samej szkole w roku poprzednim i z tego tytułu władza szkolna o ich zatrudnieniu była już powiadomiona.

O ile zachodzą wypadki, przewidziane w art. 7 ustawy z dnia 11-go marca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343 [2]), władza szkolna powinna zażądać usunięcia tego nauczyciela przy zachowaniu przepisów par. 19, wymienionego wyżej rozporządzenia Ministra W. R. i O. P.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 roku, str. 395.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 280.

12.

Instrukcja dotycząca egzaminu czeladniczego.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 27-go marca 1934 roku. Nr. III. TP. 1415/34.

W związku z ogłoszeniem w Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 123 — 1934 r. rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 13-go lutego 1934 r. w porozumieniu z Ministrem W. R. i O. P. w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na naczelnika [1]), Ministerstwo przesyła w załączeniu instrukcję przewidzianą w § 2 tegoż rozporządzenia.

P. o. Dyrektora Departamentu (—) *W. Gordziałowski* wr.

Instrukcja.

dotycząca wykonywania przez państwowe władze szkolne rozporządzenia wydanego przez Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem W. R. i O. P. z dnia 13-go lutego 1934 roku w sprawie zmiany przepisów, dotyczących egzaminu na czeladnika (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 123).

1. Wymienione w nagłówku rozporządzenie ma charakter postanowień przejściowych do art. art. 153, 154 i 155 prawa przemysłowego i wydane zostało celem ułatwienia zdobycia tytułu czeladnika tym kandydatom na czeladników, którzy z przyczyn uzasadnionych i od nich niezależnych nie ukończyli szkoły dokształcającej zawodowej publicznej, ani prywatnej, uznanej za równoznaczną z publiczną i nie posiadają świadectwa szkolnego, wymaganego w art. 155 ust. 1 prawa przemysłowego.

2. Do § 1 rozporządzenia. Delegata do komisji egzaminacyjnej wyznacza kuratorjum na żądanie izby rzemieślniczej. Delegat ma sprawdzić posiadanie przez kandydata na czeladnika umiejętności czytania i pisania po polsku, rachowania i rysowania zawodowego.

Aby móc wyznaczyć na każdą sesję egzaminacyjną delegata, posiadającego właściwe kwalifikacje do egzaminowania, kuratorjum powinno uprzednio żądać od izby rzemieślniczej informacji, do jakich zawodów należą kandydaci do egzaminów. Delegować należy z reguły kierowników i nauczycieli publicznych szkół dokształcających zawodowych. Kuratorjum może jednak delegować nauczycieli i kierowników innych szkół zawodowych, jeżeli uzna to za wskazane. Delegat kuratorjum okręgu szkolnego, narówni z innymi członkami komisji egzaminacyjnej, otrzymuje honorarjum za udział w komisji do izby rzemieślniczej.

3. Do § 2 ustęp 1 rozporządzenia. Zakres wymaganej od kandydata umiejętności czytania i pisania po polsku uzależniać należy od okoliczności, czy kandydat podlegał obowiązkowi powszechnego nauczania i czy miał możność pobierania nauki języka polskiego w szkole początkowej. Zakres wymaganej umiejętności rachowania i zwłaszcza rysowania uzależniać należy od zawodu kandydata. Mianowicie:

Język polski. Z reguły należy wymagać, aby kandydat umiał czytać zarówno tekst drukowany, jak i czytelnie pisany, aby umiał napi-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1934 r., str. 173.

sać pod dyktando jedno lub więcej zdań o treści związanej z wykonywaniem zawodu przez kandydata.

Rachunki. Każdy kandydat powinien umieć: biegle tabliczkę mnożenia, dodawać, odejmować, mnożyć i dzielić w pamięci w zakresie 100, cztery działania liczbami całkowitemi prostemi dwu i trzycyfrowemi i liczbami mianowanemi, wyrażającemi złote i grosze, a także mieć pojęcie o ułamkach t. j. umieć objaśniać, co to jest połowa, czwarta część, dziesiąta i t. p. oraz umieć napisać takie ułamki. O ile to leży w granicach potrzeb danego zawodu, trzeba żądać od egzaminowanego znajomości używanych najczęściej miar metrycznych, a także wyliczenia, choćby przybliżonego, powierzchni, obwodu, objętości figur i brył geometrycznych regularnych.

Rysunki. Egzaminowi sprawdzającemu ze znajomości rysunku poddawać należy tylko kandydatów tych zawodów, w których jest stosowane posługiwanie się rysunkiem przy pracy. Egzaminowany powinien wykazać, że umie posługiwać się rysunkiem, niezbędnym do wykonywania jego zawodu t. j. umie odczytać rysunek dany i wskazać sposób w jaki z rysunku będzie korzystał, względnie powinien wykazać, że potrafiłby z danego modelu (możliwie najprostszy przedmiot lub fragment całości, wykonanej w danym zawodzie) sporządzić szkic rysunkowy odręczny, z wymiarami, aby na podstawie tego szkicu mógł bez pomocy modelu wykonać taki sam przedmiot.

Ze względu na miejsce i ograniczony czas egzaminu egzaminujący powinien drogą odpowiednich krótkich zapytań i przykładów zbadać, czy kandydat ma pojęcie o rysunku zawodowym. Ustne wyjaśnienie może również zastąpić sporządzenie szkicu.

Czas egzaminu sprawdzającego z każdego przedmiotu można ograniczyć do kilku minut.

Po skończeniu egzaminu w podanym wyżej zakresie delegat ocenia jego wynik i zgłasza do protokółu, że wykazaną przez kandydata elementarną umiejętność czytania, pisania, rachowania i ewentualnie rysowania ocenił jako dobrą, dostateczną lub niedostateczną.

4. Do § 3 rozporządzenia. a) Zaświadczenie, że w danej miejscowości nie było szkoły dokształcającej zawodowej publicznej lub, że kandydat nie mógł do niej uczęszczać z powodu odmowy przyjęcia, wywołanej brakiem miejsca w szkole, wydawać będzie kuratorjum.

Wydawanie opinji na żądanie wojewody a w m. st. Warszawie — Komisarza Rządu o innej uzasadnionej przyczynie niemożności okazania świadectwa z ukończenia szkoły dokształcającej zawodowej pozostaje w kompetencji kuratorjum.

b) Przez określenie „publiczna szkoła dokształcająca zawodowa" w § 3 i 4 rozporządzenia należy rozumieć również szkoły dokształcające zawodowe, którym przyznane zostały uprawnienia szkół publicznych.

c) Przez określenie „miejscowość, w której kandydat odbywał (pobierał) naukę rzemiosła" rozumieć należy również miejscowość, w której kandydat w tymże czasie zamieszkiwał. Istnienie szkoły dokształcającej w jednej z tych miejscowości obowiązywało terminatora do uczęszczania do szkoły.

5. Zarządzenie z dnia 4-go lutego 1930 roku o egzaminach dla eksternów pozostaje w mocy (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2 z roku 1930, poz. 17 [1]). O ile kandydaci do egzaminów będą się zgłaszali, Kuratorjum powoływać będzie odpowiednie komisje.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

13.

Zgłoszenia terminów zamknięcia szkół prywatnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 43, z dnia 29-marca 1934 r. (Nr. II. P. 10295/33).

Nr. O. 7504/34. W związku z zapytaniem jednego z kuratorjów, jak należy postępować przy ogłaszaniu terminów zamknięcia szkół prywatnych, przewidzianych w paragrafie 23 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go czerwca 1932 roku (Dz. Urz. R. P. Nr. 50, poz. 473), Ministerstwo wyjaśnia, co następuje.

Obowiązek podania wspomnianego terminu do wiadomości publicznej ustalony został w interesie młodzieży szkolnej i ich rodziców, wobec czego forma ogłoszeń nie może mieć wpływu na ważność samego orzeczenia o zamknięciu szkoły.

Z powyższego wynika, że kuratorja nie są skrępowane formą podania tej decyzji do wiadomości publicznej, byle w miarę miejscowych warunków wiadomość ta dotarła do osób interesowanych.

Wskazanem jednak jest przedewszystkiem, ażeby ogłoszenia o terminach zamknięcia ogłaszano w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Okręgu Szkolnego, oraz, aby były one ogłaszane w odpowiedniej formie przez właściciela względnie kierownika na tablicy ogłoszeń danej szkoły.

Ponadto jest wskazane podanie ogłoszenia do wiadomości ogółu za pośrednictwem prasy miejscowej, ewentualnie zajść może potrzeba wykorzystania innych środków, wynikających z warunków i zwyczajów miejscowych.

W tych wypadkach należy kierować się zasadą, aby użyć sposobu najodpowiedniejszego ze względu na okoliczności, tak, aby nie miało się wątpliwości, iż ogłoszenie doszło do wiadomości osób interesowanych.

Dyrektor Departamentu (—) *Dr. Michał Mendys* wr.

14.

Wycieczki szkolne w tereny górskie.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 34 z dnia 13 marca 1934 r. (I. WF. 1007/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 26).

Nr. O. 6240/34. W latach ostatnich zdarzały się dość często wypadki nieodpowiedniego i nieumiejętnego prowadzenia wycieczek szkolnych w Tatry Wysokie. Wbrew ogłaszanym w Informatorze o szkolnych schroniskach wycieczkowych wskazówkom organizowano masowe wycieczki

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 147.

wysokogórskie młodzieży szkolnej bez dokładnej znajomości terenu i w nieodpowiednich porach roku, bez przygotowania górskiego ekwipunku oraz bez uprzedniego zapewnienia uczestnikom wycieczek miejsc w schroniskach.

Pragnąc zapobiec na przyszłość niewłaściwemu prowadzeniu zbiorowych wycieczek szkolnych w Tatry, podaję do wiadomości i przestrzegania następujące wskazania w sprawie organizowania i prowadzenia wycieczek szkolnych w tereny górskie.

I. Wycieczek zbiorowych dziatwy szkolnej do lat 12 nie należy wogóle prowadzić w tereny górskie. Młodzież po 12 roku życia można prowadzić w góry, teren jednak wybrany musi być odpowiednio do sił młodzieży, zasadniczo więc winien to być średni teren górski.

W wycieczkach górskich, zwłaszcza wysokogórskich, może brać udział młodzież po 16 roku życia, odznaczająca się dobrym stanem zdrowia i mająca za sobą odpowiednią zaprawę turystyczną.

Wskazania te i zastrzeżenia nie dotyczą młodzieży, zamieszkałej na terenie Karpat.

Terenem turystyki górskiej młodzieży szkolnej powinny być głównie Beskidy i to zarówno zachodnie, jak i wschodnie.

II. W Tatry nie należy wogóle prowadzić zbiorowych wycieczek dziatwy i młodzieży szkół powszechnych.

Wycieczki młodzieży szkół średnich, zwłaszcza liczniejsze, mogą być kierowane w Tatry, program ich jednak winien obejmować łatwe wycieczki piesze, jak np. z Roztoki do Pięciu Stawów, przejście z 5 stawów przez Świstówkę do Morskiego Oka, z Hali Gąsienicowej, aż do Zmarzłego Stawu, Dolina Strążyska, Kościeliska, Chochołowska i t. p., nigdy jednak wycieczki szczytowe, wysokogórskie, szczególnie w nieodpowiedniem ubraniu i obuwiu, przyczem za wycieczkę wysokogórską uważać należy także przejście przez wysokie przełęcze, jak np. Zawrat.

Na wskazanych wyżej wycieczkach należy przestrzegać, by jeden przewodnik opiekował się grupą maksymalną, złożoną z 15 — 20 uczniów (enic).

Wycieczki szczytowe, wysokogórskie dopuszczalne są tylko dla młodzieży po 16 roku życia, w niewielkich grupach, w odpowiedniem ubraniu turystycznem, pod opieką wytrawnych nauczycieli. Wycieczki te prowadzone być muszą przez wykwalifikowanych przewodników lub nauczycieli, prawdziwych taterników, a biorąca w nich udział młodzież musi mieć zezwolenie rodziców.

Na wycieczkach szczytowych wysokogórskich ilość osób w jednej grupie nie powinna przekraczać 6 na jednego przewodnika, w wypadkach zaś, gdy przechodzi się drogi trudniejsze, jak np. Orlą Perć, powinno się prowadzić na wycieczki tylko młodzież, która ma już za sobą wycieczki łatwiejsze, przyczem jeden przewodnik powinien przypadać na trzy osoby. Za wykwalifikowanego przewodnika w Tatrach uchodzić może jedynie człowiek, który Tatry zna z uprawiania w nich taternictwa. Samo doświadczenie sportowe i gimnastyczne nie jest wystarczające do znawstwa gór.

Wycieczki zbiorowe młodzieży szkolnej w Tatry winny być organizowane w okresie feryj letnich, najlepiej w lipcu, nigdy zaś w końcu maja lub w poczatkach czerwca, kiedy w Tatrach leży jeszcze znaczna ilość

śniegu i panują w nich niepomyślne warunki klimatyczne (zimno, chłody i deszcze).

III. Kierownicy wycieczek szkolnych, pragnący korzystać z noclegów w schroniskach górskich, winni na co najmniej 3 — 4 tygodnie przed wyruszeniem wycieczki przeprowadzić korespondencję z zarządami danych schronisk lub właściwemi Oddziałami Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i upewnić się, że miejsca dla uczestników (czek) wycieczki będą zarezerwowane. W zgłoszeniach wycieczek, wysyłanych do Zarządów schronisk lub Oddziałów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, należy podawać zawsze ostateczny termin oczekiwanej odpowiedzi. Wycieczki, które nie otrzymały uprzednio zawiadomienia zarządów schronisk o zarezerwowaniu dla nich miejsc, narażone być mogą w razie przepełnienia schroniska, na przepędzenie nocy pod gołem niebem, w warunkach nieodpowiednich dla zdrowia i odpoczynku.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Organizacja szkół.

Przyznanie praw.

Pan Kurator O. S. Lw. udzielił prawa publicznych szkół powszechnych na rok 1933/34:

1. rozporządzeniem z dnia 28-go marca 1934 roku Nr. I. 5574/34 7-klasowej Prywatnej Szkole Powszechnej H. Makowieckiej i A. Filskiej we Lwowie;
2. rozporządzeniem z dnia 23-go marca 1934 roku Nr. I. 3864/34 7-klasowej Prywatnej Szkole Powszechnej Konwentu S. S. Urszulanek we Lwowie.
3. rozporządzeniem z dnia 28-go marca 1934 roku Nr. I. 6337/34 7-klasowej Prywatnej Szkole Powszechnej p. Marji Reginy Goldfarbowej we Lwowie.

Numery szkół noszone przez młodzież.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 1-go marca 1934 r. Nr. II. S. 1588/34 ustaliło na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 27-go marca 1933 roku Nr. I. Pr. 341/33 w sprawie ubioru młodzieży prywatnych szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 51 [1]) dla Prywatnego 4-letniego Gimnazjum Żeńskiego z r. j. n. SS. Bazyljanek w Jaworowie Nr. 630.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r.. str. 174

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
			szkoły				mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	grunt o obszarze	
1	Brzeżany	Krzywe	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	4 ubik.	68.6 4 m²	
2	„	Kurzany	3 „	„	—	„	3 „	11.1196 ha	
3	„	Mieczyszczów	6 „	„	—	polski		0.30 ha	
1	Horodenka	Głuszków	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	24 a	
2	„	Harasymów	3 „	„	—	„	—	47 a	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Jarosław	Cieplice Górne	3 „	„	—	„	3 „	26 mg	
1	Kołomyja	Bania Berezów	2 „	„	—	„	—	35 a	
2	„	Kamionka Wielka „Sucharów“	2 „	„	—	polski	—	175 a	
3	„	Kluczów Mały	2 „	„	—	pol.-r.	2 ubik.		
4	„	Kołomyja	7 „	żeńska	Konopnickiej	polski	3 „	5 a	
5	„	Młodiatyn	4 „	koed.	—	pol-r.	—	112 a	
6	„	Siemakowce	2 „	„	—	„	2 „	140 a	
7	„	Szeparowce	2 „	„	—	„	2 „	140 a	
8	„	Zamulińce	3 „	„	—	„	2 „	120 a	
1	Kosów	Kosów	7 „	żeńska	—	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Kuty Stare	7 „	koed.	—	pol.-r.	2 „	43 a	„

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
3	Kosów	Prokurawa	2 kl.	koed.	—	ruski	2 ubik.	66 a	
4	„	Rybno	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	162 a	Konkurs 3-ci
5	„	Żabie Słupejka	2 „	„	—	„	2 „	129 a	
1	Krosno	Kobylany	2 „	koed.	—	polski	—	—	
2	„	Kombornia	3 „	„	—	„	—	—	
3	„	Kopytowa	2 „	„	—	„	3 „	1 ha	
4	„	Lubatowa	5 „	„	—	„	4 „	1 ha 60 a	
5	„	Łęki ad Dukla	3 „	„	—	„	2 „	$^1/_2$ ha	
6	„	Miejsce Piastowe	2 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Myscowa	2 „	„	—	ruski	3 „	67 a 10 m²	
8	„	Glinik Średni	2 „	„	—	polski	3 „	35,62 a	
9	„	Gogolów	3 „	„	—	„	3 „	0,28 ha	
10	„	Węglówka	4 „	„	—	ruski	3 „	ogród 8, 4 a	
11	„	Tylawa	2 „	„	—	„	3 „	1320 m²	
1	Lwów-miasto		7 „	męska	nr. 11 im. Piramowicza	polski			
1	Nadwórna	Majdan Górny	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	1.1ha	Konkurs 4-ty
1	Przemyśl	Jaksmanice	3 „	„	—	ruski	3 „	1.25 ha	
2	„	Małkowice	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	390 m²	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
3	Przemyśl	Przemyśl	7 „	żeńska	św. Jadwigi	polski	—	—	Pierwszeństwo kandydatce z w. k. n. lub Instytutem Naucz.
4	„	„	7 „	„	im. Hoffmanow.	„	—	—	
5	„	Szechynie	3 kl.	koed.	—	„	2 ubik.	76 a	
6	„	Srednia	2 „	„	—	pol-r.	„	38.16 a	
7	„	Sierakośce	3 „	„	—	„	3 ubik.	38 a	
1	Przemyślany	Korzelice	2 „	„	—	„	4 „	77 ar. 89 m²	
1	Rohatyn	Firlejów	3 „	„	—	„	—	—	Konkurs 3-ci
2	„	Dziczki	2 „	„	—	ruski	—	—	Konkurs 2-gi
1	Sambor	Babin	5 „	„	—	pol-r.	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Stanisławów	Sadzawa	4 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci
2	„	Tumierz	2 „	„	—	pol-r.	—	—	Konkurs 2-gi
3	„	Bohorodczany Stare	5 „	„	—	„	—	2 mg	Konkurs 3-ci
4	„	Siemikowce	3 „	„	—	„	—	—	
5	„	Horocholina I	4 „	„	—	„	—	—	Konkurs 3-ci
6	„	Hlebówka	3 „	„	—	„	3 ubik.	2 mg	Konkurs 3-ci
7	„	Posiecz	3 „	„	—	ruski	—	—	Konkurs 3-ci
1	Tłumacz	Czarnołóżce	5 „	„	—	pol-r.	—	—	
2	„	Jezierzany	4 „	„	—	polski	—	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
3	**Tłumacz**	Tarnowica Polna	3 „	koed.	—	polski	—	—	
4	„	Tyśmienica	7 „	żeńska	—	„	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
1	**Turka**	Matków	3 „	koed.	—	pol-r.	3 ubik.	1½ mrg	
1	**Żydaczów**	Łówczyce	3 „	„	—	„	3 „	1032 m^2	Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15-go czerwca 1934.

Konkurs na stanowisko dyrektora gimnazjum.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłosiło w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 21-go marca 1934 roku Nr. 2, poz. 27, konkurs na stanowisko dyrektora państw. gimnazjum z r. j. n. we Lwowie (typ klasyczny).

O to stanowisko mogą się ubiegać osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacyj wymaganiom ustawy z dnia 26 września 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 828), zmienionej ustawą z dnia 16-go lipca 1924 roku. (Dz. U. R. P. Nr. 75. poz. 740) oraz odpowiadające wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9-go listopada 1932 roku. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Do stanowiska przywiązane jest uposażenie, unormowane rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28-go października 1933 roku. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) z dodatkiem służbowym 100 zł.

Podania, zaopatrzone potrzebnemi dokumentami, skierowane do Ministerstwa W. R. i O. P., wnosić należy w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Lw., najpóźniej w sześć tygodni od daty wyjścia wymienionego numeru Dziennika Urzędowego.

Ogłoszenia.

Wizytatorzy nauki religji rzym.-kat.

Kurja Metropolitalna obrządku łacińskiego we Lwowie pismem z dnia 20 marca 1934 r. L. 1330/34 zawiadomiła Kuratorjum, iż na najbliższy okres trzechletni zamianowała następujących wizytatorów do nadzorowania nauki religji rzymsko-kat. obrz. łac. w szkołach średnich, powszechnych i dopełniających na terenie archidiecezji lwowskiej:

Ks. Kazimierza Dziurzyńskiego, kanonika Kapituły Metropolitalnej, na wszystkie szkoły średnie, powszechne, zawodowe i dopełniające Archidiecezji Lwowskiej z prawami wizytatorstwa diecezjalnego.

Ks. dr. Zygmunta Bielawskiego, profesora Uniwersytetu J. K., dla państwowych seminarjów nauczycielskich, męskich i żeńskich, kursów nauczycielskich i ochroniarskich i pryw. semin. naucz. Zofji Strzałkowskiej.

Ks. Wincentego Czajkowskiego, dziekana Kapituły Metropolitalnej dla prywatnego gimnazjum SS. Urszulanek i SS. Notre Dane, dla szkół powszechnych im. Konopnickiej ż. i Mickiewicza m. i ż.

Ks. Walentego Dubiela, proboszcza kościoła św. Antoniego, dla szkół powszechnych św. Antoniego m. i ż., Zimorowicza, Głuchoniemych, św. Mikołaja, w Krzywczycach, Szkoły Handlowej T. S. L. przy ul. Franciszkańskiej i dopełniającej św. Antoniego.

Ks. dr. Adama Gerstmanna, prof. Uniwersytetu J. K., dla gimnazjum III, VI, XI, Król. Jadwigi, pryw. im. Z. Strzałkowskiej i Sercanek (S. Coeur).

Ks. Edwarda Kiernika, proboszcza kościoła św. Marcina, dla szkół powszechnych św. Marcina m. i ż., Isakowicza ż., w Zamarstynowie, Zniesieniu i dopełniającej im. św. Marcina.

Ks. Józefa Lehmanna, em. katechetę gimn., dla gimnazjum II, VII, VIII, IX i XII.

Ks. Jana Piwińskiego, proboszcza kościoła N. M. P. Śnieżnej, dla szkół powszechnych Piramowicza, Handlowo-ekonomicznej i dopełniających: Czackiego, Mickiewicza m. i ż., Piramowicza, Sobieskiego i Staszica.

Ks. Wincentego Rokickiego, proboszcza kościoła św. Anny, dla szkół powszechnych św. Anny m. i ż., Kordeckiego m. i ż., Kościuszki ż., Lenartowicza m. i ż., Orzeszkowej ż., Żółkiewskiego m., w Kleparowie, dopełniającej m. i ż. św. Anny i Kordeckiego m.

Ks. Władysława Matusa, proboszcza kościoła św. Elżbiety, dla szkół powszechnych im. Ks. Konarskiego m. i ż., kolejowej, w Lewandówce i Sygniówce, oraz dopełniającej im. Ks. Konarskiego.

Ks. dr. Franciszka Janickiego, proboszcza kościoła św. Mikołaja, dla szkół powszechnych: Tańskiej, św. Zofji m. i ż., św. Kazimierza, ciemnych, w Persenkówce, dr. Niemca, szkół zawodowych m. i ż., pryw. semin. Rychnowskiej, gimn. dr. Jordana, szkoły Frenklówny.

Ks. dr. Gerarda Szmyda, proboszcza kościoła św. Marji Magdaleny, dla gimn. IV, pryw. gimn. Olgi Filippi-Żychowiczowej, powszechnych: św. M. Magdaleny m. i ż., Sienkiewicza m. i ż., Żółkiewskiego ż., w Kulparkowie, pryw. dr. Jordana, SS. Opatrzności, dopełniającej im. św. Marji Magdaleny.

Ks. dr. Albina Warszylewicza, kanonika Kapituły Metropolitalnej, dla szkół pow. im. Konopnickiej m., Staszica m. i ż., pryw. Benedyktynek łac. i św. Józefa.

Ks. dr. Stanisława Żukowskiego, profesora Uniwersytetu J. K., dla państw. gimn. I, V, X, pryw. gimn. i sem. SS. Nazaretanek i pryw. gimn. w zakładzie szkoły ewangelickiej.

Ks. dr. Antoniego Ratusznego, proboszcza w Tarnopolu, dla wszystkich miejscowych szkół średnich i powszechnych.

Ks. ks. dziekanów dla wszystkich szkół na terenie swoich dekanatów.

Muzeum przemysłu i techniki w Warszawie.

Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1 marca 1934 r. Nr. III.T.P.594/34.

Dnia 16 grudnia 1933 r. poświęcono i oddano do użytku publicznego Muzeum Przemysłu i Techniki, mieszczące się w Warszawie, w gmachach Fundacji Kierbedziów, przy ul. Tamka Nr. 1, oraz Muzeum Przemysłu i Rolnictwa przy ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 66.

Muzeum w obecnym czasie zawiera następujące działy: górnictwa i hutnictwa, przetwórstwa metali, energetyki, budownictwa, podstaw fizyki, elektrotechniki, włókiennictwa, wytwórczości chemicznej, przetwórstwa płodów rolnych łącznie z cukrownictwem i bezpieczeństwa pracy.

Biorąc pod uwagę dydaktyczny charakter ujęcia przez Muzeum całokształtu wytwórczości polskiej przy jednoczesnem ogólnem zobrazowaniu światowych zdobyczy na polu techniki z uwzględnieniem jej rozwoju historycznego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje powyższe do wiadomości z uwagi na to, że zbiory Muzeum mogą obudzić zainteresowania wśród młodzieży szkolnej kształcącej się zarówno w szkołach zawodowych jak i ogólnokształcących.

Muzeum otwarte jest we wszystkie dni tygodnia od godz. 10 do 14-ej za wyjątkiem jedynie poniedziałków i wtorków. W piątki Muzeum otwarte jest również i od godz. 17 do 20-ej.

Do udzielania zwiedzającym wszelkich potrzebnych wyjaśnień do każdego działu Muzeum przydzielony jest fachowy asystent.

Po uprzedniem porozumieniu się z Dyrekcją Muzeum może być ono dostępne do zwiedzania również w innych dniach i godzinach, zaczynając od godziny 8, przyczem w tych godzinach oprowadzaniem wycieczek musieliby być zajęci sami kierownicy wycieczek.

Wstęp 50 groszy dla dorosłych i 20 groszy dla uczącej się młodzieży. Na wniosek kierowników wycieczek szkolnych 10% zwiedzających może korzystać z biletów bezpłatnych. Młodzież wyższych klas szkół powszechnych w drodze wyjątku może korzystać podczas wycieczek ze zniżki 50%. Bilety wykupione na Krakowskiem Przedmieściu Nr. 66 służą również do zwiedzenia Muzeum na Tamce Nr. 1 i odwrotnie.

Bliższych informacyj udziela Dyrekcja Muzeum pod adresem ul. Tamka Nr. 1 (telef. 298-84).

Informator o Muzeum w cenie zł 1.50 do nabycia na miejscu lub do wysłania na żądanie pocztą.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

Nr. O. 5508/34. Powyższe podaję do wiadomości.

Kurator O. S. Lw. (—) *J. Gadomski.*

Kursy jazdy konnej dla młodzieży szkół średnich.

Nr. O. 5967/34. Kuratorjum podaje do wiadomości, iż Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 9 marca 1934 r. Nr. I. WF. 492/34 udzieliło Polskiemu Związkowi Jeździeckiemu zezwolenia na organizowanie w poszczególnych miastach specjalnych kursów jazdy konnej dla młodzieży szkół średnich z zastrzeżeniem. iż organizacja tych kursów, program i wa-

runki uczestnictwa w nich młodzieży szkolnej uzgodnione będą każdorazowo z kuratorjum, a udział w kursach poszczególnych uczniów uzależniony będzie od zgody rodziców i dyrektorów szkół. Wydatki związane z organizowaniem i uruchomieniem kursów bierze na siebie Polski Związek Jeździecki. Od uczestników kursów pobierana będzie opłata w wysokości nie przekraczającej 5 zł miesięcznie.

Nadanie odznak komendanckich honorowych P. W.

Pismo Dowództwa Okręgu Korpusu Nr. VI., Okręgowy Urząd W. F. i P. W. z dnia 18-go października 1933 r. Nr. 301/Org.

Nr. O. 32319/33. Na podstawie § 3 i 5 Regulaminu Odznaki Komendanckiej p. w. zatwierdzonego przez Pana Ministra Spraw Wojskowych (Dz. Rozk. Nr. 4 z dnia 28-go marca 1933 r., poz. 50, G. M. 3011/1) dyrektor Państwowego Urzędu W. F. i P. W. nadał odznaki komendanckie - honorowe p. w. zarządzeniem Nr. 301 - 3/Og. z dnia 27-go września 1933 roku (rozkaz wewn. Nr. 11 p. 1.) za zasługi w pracy p. w. i w. f. następującym osobom:

1. p. dr. Pischowi Józefowi, okręgowemu wizytatorowi szk. Kurat. O. S. Lw.
2. p. Fydzie Stanisławowi, dyrektorowi gimn. X we Lwowie,
3. p. Petyniak - Saneckiemu Kazimierzowi, dyrektorowi Państw. Szkoły Ekon. Handl. we Lwowie,
4. p. dr. Weryńskiemu Janowi, naczelnikowi Biura Personalnego Kurat. O. S. Lw.
5. p. Pachorkowi Tadeuszowi, prow. inspektorowi szkolnemu w Stryju,
6. p. Żakiemu Leopoldowi, kier. szk. w Świrzu (Przemyślany),
7. p. Nowickiemu Józefowi, kier. szkoły w Białem (Przemyślany),
8. p. Jezuitowi Franciszkowi, prow. podinspektorowi szkol. w Stryju,
9. p. Wagnerowi Alfredowi, p. o. instruktora O. P. w Tarnopolu,
10. p. Wackowi Rudolfowi, prof. gimn. XI we Lwowie.

Komisje egzaminacyjne dla eksternów W. K. N.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 10-go marca b. r. Nr. II. P. 1175/34 zamianowało ks. dr. Zygmunta Bielawskiego, profesora U. J. K. i ks. dr. Bartłomieja Szulca, nauczyciela VI państw. gimnazjum we Lwowie, członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla eksternów przy W. K. N. we Lwowie do egzaminów z religji rzymsko - katolickiej na resztę okresu egzaminacyjnego 1933/34.

Dwuletnie studjum w C. I. W. F. w roku 1934.

Nr. O. 7758/34. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości, że w bieżącym roku Centralny Instytut Wychowania Fiz. na Bielanach przyjmować będzie na okres dwuletniego studjum wychowania fiz. kobiety i mężczyzn w wieku od 20 do 25 lat, posiadających maturę gimnazjalną względnie seminarjalną.

Dla mężczyzn konieczny jest warunek odbycie służby wojskowej, a co najmniej drugiego stopnia w przysposobieniu wojskowem.

Podania należy wnosić do C. I. W. F. Warszawa, Urząd pocztowy 21 Bielany do dnia 5-go czerwca b. r.

Szczegółowe warunki przyjęcia do Instytutu można otrzymać z Dyrekcji C. I. W. F. drogą pocztową według wyżej podanego adresu.

Gminy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozporządzeniem z dnia 14-go marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 186 i 187 zaliczyło do rzędu miast gminy: Tłuste - Miasto w powiecie zaleszczyckim, Mielnicę w powiecie borszczowskim, Husiatyn w powiecie kopyczynieckim, — województwie tarnopolskiem, a rozporządzeniem z dnia 27-go marca 1934 roku Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 232, miasteczka: Szczerzec i Jaryczów Nowy w powiecie lwowskim, Dukla w powiecie krośnieńskim, Janów w powiecie gródeckim, Głogów w powiecie rzeszowskim, Krakowiec w powiecie jaworowskim, Kańczuga w powiecie przeworskim, Cieszanów w powiecie lubaczowskim, Baranów w powiecie tarnobrzeskim i Radymno w powiecie jarosławskim, w województwie lwowskiem, rozciągając na nie moc ustawy z dnia 13-go marca 1889 (Dz. u. kr. Nr. 24) ze zmianami, wynikającemi z ustaw późniejszych, oraz ustawy z dnia 23-go marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Kradzież pieczęci.

Inspektorat Szkolny w Stryju podaje do wiadomości, że dnia 25-go lutego 1934 roku dokonano włamania się do budynku 2-klasowej szkoły powszechnej w Międzyrzeczu, powiatu żydaczowskiego i skradziono pieczęć szkolną z orłem państwowym i napisem w otoku: Kierownictwo Publicznej Szkoły Powszechnej w Międzyrzeczu.

Sprostowania.

Wynagrodzenie nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo.

Obwieszczenie z dnia 24-go lutego 1934 roku (Nr. I-Praw. 1150/2/34). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 20.

W rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24-go stycznia 1934 roku (Nr. BP-2751/34) w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 6) prostuję następujące błędy:

1) w § 5, w wierszu drugim, zamiast: „od IV do VII“ wstawić należy: „od IX do VII“;

2) w § 11 ust. 2 pkt. 2 lit. b. zamiast: „wymienionych w punkcie 2 miesięcznie“ winno być: „wymienionych w punkcie a. miesięcznie“;

3) w § 17 ust. 2 pkt. 4 zamiast: „z dnia 30-go czerwca 1926 roku“ winno być: „z dnia 30-go marca 1926 roku“;

4) w załączniku Nr. 3 rubryka 6 wykazu zamiast: „naucza“ winno być: „nauczał“.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Wymiar godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół.

Obwieszczenie z dnia 5-go marca 1934 r. (Nr. I. Praw-1150/3/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 21).

W rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24-go stycznia 1934 roku o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 4) prostuję następujące błędy:

1) w § 7 lit. b) należy skreślić wyraz „matematykę",
2) w § 7 lit. c) po wyrazie „języki", należy dopisać wyraz „matematykę".

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Organizacja roku szkolnego w państwowych szkołach zawodowych.

Postanowienie Min. W. R. i O. P. z dnia 7 marca 1934 r. Nr. III. Rol.-899/34).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 19).

Postanowienie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6-go grudnia 1932 roku w sprawie organizacji roku szkolnego w państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. r. 1932, Nr. 9, poz. 110 [1]) zmieniam następująco:

1) w punkcie 4-tym cytowanego postanowienia skreśla się wyrazy: „z wyjątkiem szkół ogrodniczych średnich i niższych";
2) dodaje się nowy piąty punkt o następującej treści: „5) szkół ogrodniczych średnich i niższych wszelkich typów".

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

Termin gimnazjalnych i seminarjalnych egzaminów dojrzałości.

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 23 z dnia 22 lutego 1934 r. (II. S. 1435/34) zarządziło przeprowadzenie egzaminu dojrzałości (końcowego) w terminie wiosennym 1933/34 roku szkolnego w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli:

a) części piśmiennej w pierwszej połowie czerwca,
b) części ustnej po dniu 15 czerwca b. r.

W Okręgu Szkolnym Warszawskim, w którym egzamin ten odbywa się w kilku terminach, można wyjątkowo część piśmienną egzaminu przeprowadzić najwcześniej od dnia 22 maja, część ustną natomiast tylko po dniu 15 czerwca b. r.

Zarządzeniem dodatkowem z dnia 5 kwietnia 1934 r. Nr. II. S. 2520/34 Ministerstwo zezwoliło Kuratorjum O. S. Lw. na zorganizowanie piśmiennej części egzaminu dojrzałości w 2 terminach, analogicznie jak w Kuratorjum O. S. Warszawskiego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 7.

Wycieczki szkolne do Gdyni.

Nr. O. 6241/34. W związku z nadchodzącym okresem wycieczkowym — na prośbę Komisarza miasta Gdyni — Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 12 marca 1934 r. Nr. I. Pol. 4269/33 podało do wiadomości, że celem uniknięcia wszelkich trudności, Dyrekcje względnie Kierownictwa szkół winny w sprawie organizowanych do Gdyni wycieczek porozumiewać się uprzednio pisemnie z Referatem Turystycznym Komisarjatu Rządu w Gdyni, podając proponowany termin przyjazdu wycieczek, ilość uczestników, czas pobytu i inne dane niezbędne dla należytego zorganizowania opieki nad wycieczkami.

Święto Morza.

Zarząd Główny Ligi Morskiej i Kolonjalnej postanowił, że tegoroczny obchód „Święta Morza" odbędzie się w całej Polsce, według ustalonego już zwyczaju, w dniu 29 czerwca. Obchód odbędzie się pod hasłem zbiórki na Fundusz Obrony Morskiej, oraz mobilizacji młodego pokolenia dla służby Polski na morzu. W Gdyni projektowany jest na ten dzień Wielki Zlot Młodzieży Polskiej wszystkich organizacyj młodzieży.

Zarząd Główny przystąpił już do zorganizowania Komitetu Honorowego, Głównego Komitetu Wykonawczego, oraz Komitetów Lokalnych.

Program tegorocznego „Święta Morza" będzie podany do publicznej wiadomości w najbliższym czasie.

Biuro turystyczne.

Nr. O. 6472/34. Na prośbę Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Oddziału warszawskiego, podaje się do wiadomości, że w Warszawie (ul. Karowa 31) zostało utworzone Biuro Turystyczne.

Celem Biura Turystycznego jest: 1) organizowanie i przyjmowanie wycieczek szkolnych, przyjeżdżających do Warszawy, 2) dostarczanie wycieczkom szkolnym bezpłatnych, wykwalifikowanych przewodników, 3) zamawianie kwater, schronisk, wyżywienia, autokarów i t. p., 4) dostarczanie wycieczkom ulgowych biletów wstępu do zwiedzanych objektów, ulgowych biletów tramwajowych, do teatrów, kin, na przejażdżki statkami i t. p., 5) sprzedaż przewodników turystycznych po Polsce, 6) udzielanie informacyj co do podróżowania po Polsce, układanie marszrut wycieczkowych i t. p.

Kursy krajoznawcze organizowane przez Kuratorjum O. S. Wil. w czasie wakacyj letnich 1934 roku.

Komunikat Kuratorjum O. S. Wileńskiego z dnia 14 marca 1934 r. Nr. O. 15691/34.

1. K u r s k r a j o z n a w c z y p o z n a n i a W i l n a. Program kursu obejmuje: Historję sztuki i kultury Wilna. Wiadomości z etnologji Wileńszczyzny. Rzut oka na geografję i geologję Wileńszczyzny. Rzut oka na sytuację gospodarczą wileńską. Bogactwa naturalne Wileńszczyzny. Kurs odbędzie się w Wilnie, w czasie od 17 do 30 czerwca r. b. Mieszkanie

i utrzymanie zapewnione w szkolnem schronisku wycieczkowem w Wilnie, ul. Dominikańska 3/5 za opłatą dziennie 3 zł, albo za cały kurs 40 zł.

2. Kurs żeglarski na Naroczu (największe jezioro w Polsce). Grupa męska i żeńska w czasie od 2 do 22 lipca r. b. Dojazd do st. kol. Kobylniki, a następnie do miejsca kursu 3 km. Program kursu obejmuje: codzienną gimnastykę, wiosłowanie na kajakach, pływanie, żeglarstwo i gry sportowe. Zakwaterowanie i utrzymanie w szkolnem schronisku za opłatą za cały kurs 50 zł.

3. Wycieczka po województwach wileńskiem, nowogródzkiem i białostockiem w czasie od 2 do 15 sierpnia r. b. Program zwiedzania obejmuje: Wilno, Narocz, Troki, Druskieniki, Grodno, Augustów, Suwałki, Wigry, Nowogródek i Świteź. Koszta utrzymania, noclegi i zwiedzania wyniosą około 45 zł, przejazdy do Wilna poprzez wszystkie miejscowości do Świtezi — 20 zł. Ogółem koszt wycieczki wyniesie około 65 zł. Punkt zborny dla wycieczki dnia 2 sierpnia r. b. w Wilnie, w szkolnem schronisku wycieczkowem, ul. Dominikańska 3/5, a rozwiązanie wycieczki dnia 14 sierpnia r. b. nad Świtezią.

Uwagi ogólne. W organizowanych kursach i wycieczce mogą brać udział nauczyciele ze wszystkich szkół z terenu całej Rzeczypospolitej. Prócz opłat poprzednio przy każdym kursie wymienionych, każdy z uczestników (czek) obowiązany jest wpłacić tytułem wpisowego 15 zł (piętnaście złotych).

Zgłoszenia na kurs należy przesyłać w terminie do 3 czerwca r. b. do Komisji Wycieczkowej Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, ul. Wolana 10. Do zgłoszenia należy dołączyć znaczek pocztowy za 30 gr na odpowiedź i dowód wpłacenia wpisowego, bez czego zgłoszenie nie będzie rozpatrywane i pozostanie bez odpowiedzi. Wpłaty należy uskuteczniać tylko przez P. K. O. na Nr. 60.150 konto Komisji Wycieczkowej Kuratorjum O. S. Wil. Wpisowe oraz opłaty mogą być wnoszone częściami, w dowolnych ratach, z tem aby całość była wniesiona — wpisowe do dnia 3 czerwca r. b., a inne opłaty nie później niż pierwszego dnia kursu (wycieczki).

Każdy z uczestników (czek) przed 15 czerwca r. b. otrzyma kartę przyjęcia na kurs (wycieczkę), na podstawie której otrzyma od najbliższej Komendy W. F. i P. W. zlecenie na przejazd. uprawniające do przejazdu według taryfy wojskowej (około 20% normalnej opłaty) na kurs (wycieczkę) i powrót do miejsca zamieszkania.

Książki, Czasopisma.

Obrona Przeciwlotniczo-Gazowa Wnętrza Kraju.

Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 3-go kwietnia 1934 roku Nr. I. Pol. 413/34.

Nakładem Zarządu Głównego L. O. P. P. została wydana książka Magistra Praw Włodzimierza Feista, radcy M. S. Wewn. p. t. „Obrona Przeciwlotniczo - Gazowa Wnętrza Kraju“.

Książka powyższa obejmuje wszechstronnie organizację o. p. l. biernej wszystkich niemal dziedzin życia wnętrza Kraju, sięgając poprzez ogólno-

państwową organizację tej obrony, aż do organizacji jej na odcinku mieszkań prywatnych i stanowiąc tem samem rzeczowy materjał pomocniczy w przygotowaniach o. p. l. biernej zarówno dla władz państwowych, jak i ludności.

Ministerstwo zaleca tą książkę do użytku służbowego podległych organów, pracujących nad przygotowaniem o. p. l. biernej.

Dyrektor Departamentu: (—) *Karol Makuch.*

Czcionkami drukarni i litografii Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3